

Amerika Esperantisto

Vol. 10

JANUARY, 1912

No. 6

The New Year

While people generally are celebrating this time as the beginning as of a new calendar year, the staff of AMERIKA ESPERANTISTO look upon it as the first anniversary of their connection with the publication. Just one year ago appeared the first number under our charge. Taking in hand a publication which had been managed so well for four years by an experienced editor, we, having had little or no experience, put forth our first effort "with fear and trembling."

Encouraged at times by some words of appreciation, occasionally discouraged by apparently undeserved criticism, we have worked day and night to make AMERIKA ESPERANTISTO better and better. Whether we have done well or not, we leave to you, our readers, to judge. Since a subscriber is more likely to write to the editors to criticise than to praise, and since nevertheless the praise has far exceeded the criticism in amount, we can not help believing that we have to some slight extent made your magazine "worth while."

Another encouraging fact is, that although we have had to devote our efforts to the contents and form of the magazine, having almost no opportunity to work for increase of circulation, the latter has increased nearly fifteen per cent!

With the beginning of this new year, we have resolved that while we shall strive to improve the contents of AMERIKA ESPERANTISTO still more, we will expend all possible effort to double, triple, and if possible quadruple our circulation. *Only thus can we continue to spread Esperanto adequately.* Every United States esperantist, who has any right so to name himself, should support the one organ of Esperanto in this country, and each one should add—AND ADD—AND STILL ADD others to our list.

Will all who approve of this, and agree jointly and severally to do their best to carry the program out, please raise the right hand and keep it raised until the clerk has counted you? Thank you.

Those who are opposed to the proposition of increasing the circulation please so signify in the same manner. Thank you.

The clerk is willing to record the reasons offered by those not voting, if you care to state them.

The clerk reports as follows: 2107 have voted affirmatively, 23 are opposed, and the balance of the subscribers give various reasons for not helping—none of which would prevent an earnest esperantist from gathering in at least one dollar from at least one friend, if the real necessity of the dollar to the magazine, and of the magazine to the Cause, were half understood. It would seem, however, that the motion is carried by a safe majority, and that AMERIKA ESPERANTISTO is going to improve in circulation during the coming year.

Help Distribute This

Believing that just at this time we have a splendid opportunity to obtain the best kind of publicity, the Secretary of the Esperanto Association of North America has prepared a letter to be sent to editors.

From THE ESPERANTO OFFICE a large number of these are being sent directly to editors, but we believe that if this letter is sent by a reader of a paper to its editor together with a note from the local man asking that the let-

ter be printed, the result will be much more sure. Since it costs money to reproduce the letter in good typewritten form, we do not feel like sending it to all of you unless we are sure you will make good use of it.

Therefore, will not every Esperantist, every reader of AMERIKA ESPERANTISTO, whether one of the organized esperantists or not, help on this matter? Just drop a line to THE ESPERANTO OFFICE, Washington, D. C., saying how many copies of the letter you can use to advantage on your local papers, papers in nearby cities and on magazines to which you subscribe. Then please let us know in what papers and magazines the letter appears. In return, we shall file the inquiries received by states and cities, and after a few weeks forward these to you to "follow up." The letter is as follows:

To the Editor:

Because of the interest and discussion aroused by the introduction of House Resolution 220 into the United States House of Representatives by the Hon. Richard Bartholdt, the Esperanto Association of North America is going to distribute free one million copies of "A Glimpse of Esperanto" (a

pamphlet outlining the purpose of the international language and giving a general synopsis of the grammar). This will be sent to any of your readers sending name, address and stamp to THE ESPERANTO OFFICE, Washington, D. C.

House Resolution 220 reads as follows: "Resolved, That the Committee on Education be, and the same is, hereby authorized and directed to cause an investigation to be made by the Committee on Education, or a subcommittee thereof, touching the practicability of the study of Esperanto as an auxiliary language and a means of facilitating the social and commercial intercourse of the people of the United States and those of other countries, the committee to submit its report at the second session of the Sixty-second Congress."

This resolution, passed by the House of Representatives, is now before the Committee on Education.

Yours very truly,

EDWIN C. REED,
General Secretary,

Esperanto Association of North America.

Government Recognition

With much satisfaction we call the attention of readers of AMERIKA ESPERANTISTO to the following article, quoted from p. 286, vol. 173, of the U. S. Patent Office publication, entitled "Official Gazette." If any one has the temerity now to speak of Esperanto as "a mere project," or a "language scheme," just refer him to the attitude of the U. S. Government, as indicated in this announcement of decision by its Patent Office, where it is definitely shown that *Esperanto is a language*, to be considered under the same regulations as those applying to any other actually existing language, in Patent Office procedure:

EX PARTE SANITARY KNITTING CO.

Decided October 25, 1911.

1. TRADE-MARKS—FOREIGN LANGUAGE—"ESPERANTO."

Esperanto *Held* to be a language within the meaning of the ruling that the equivalent in a foreign language of a descriptive word is unregistrable.

2. SAME—SAME—"SANIGA."

The word "Saniga," which is the Esperanto word for sanitary, *Held* unregistrable as a trade-mark for underwear and hosiery, since the word "sanitary" is descriptive of such goods.

ON APPEAL.

TRADE-MARK FOR MEN'S, WOMEN'S AND CHILDREN'S UNDERSHIRTS, ETC.

Mr. H. C. Underwood, for the applicant.

MOORE, *Commissioner*:

This is an appeal from the decision of the Examiner of Trade-Marks refusing to register a trade-mark for underwear and hosiery consisting of the representation of a torch, across which is written in large black letters the word "Saniga."

"Saniga" is the Esperanto word for "sanitary." It is admitted by appellant that "sanitary" would be unregistrable as descriptive of the goods and that the equivalent thereof in any foreign or even dead language would be likewise unregistrable in view of certain decisions cited by the Examiner of Trade-Marks.

The applicant's contention is, however, that Esperanto is not a language within the meaning of these decisions and that it is improper for the Office to refuse registration where such refusal depends upon the recognition of Esperanto as a language. The following appears in volume 4 of *Nelson's Encyclopedia*, perpetual loose-leaf edition, published by

Thomas Nelson and Sons, New York, London, Edinburgh and Toronto:

"Esperanto is an international language constructed from elements largely common to the Aryan tongues.

* * * * *

"It has been introduced as an international auxiliary language—in commerce, to save translating and preparing new advertising matter for the extension of business into new territory.

* * * * *

"In 1906 the London Chamber of Commerce placed Esperanto on its examination-list, and it is one of the subjects for teachers' certificates in Great Britain. It is a study already introduced into many schools and colleges, especially in France, Germany and England. In 1910 the Board of Education of London reported that Esperanto had been introduced into thirty-three of that city's schools. In 1910 the Legislature of Maryland enacted a law placing Esperanto among the fundamental studies of that State; and it is being introduced elsewhere in the United States. In Dres-

den, 175 commercial firms were employing the language in 1909.

* * * * *

"The formal recognition given the language is gradually increasing. Twelve foreign governments were officially represented at the Sixth International Esperanto Congress in Washington, while the U. S. War and Navy Departments, the U. S. Bureau of Education, and the States of Oregon, South Carolina, Florida, and Louisiana sent official delegates. The central office of the Esperanto Association of North America is in Washington, D. C., from which desired information may be obtained."

It is believed that under such circumstances this Office is justified in recognizing Esperanto as a language in a case of this kind.

The present application, therefore, falls under those decisions which hold descriptive marks unregistrable even though expressed in languages other than English.

The decision of the Examiner is affirmed.

Foreign News

FRANCE.—With especial pleasure we announce the following interesting item, sent us by Baron de Menil, one of our collaborators: (translation) "The well known French firm, Messrs. Michelin, have just dedicated to Esperanto the sum of 20,000 francs (\$4,000.00). The French national Esperanto organization is commissioned to organize a competition among young esperantists, and the named sum is to be distributed as prizes to the best esperantists, as indicated by the contest."

In a crowded hall in the Sorbonne last month, in the presence of M. Loreau (Regent of the Bank of France and Director of the P. L. M. railway), General Sebert (member of the French Institute), and many others of note, took place the distribution of prizes for the year 1911. M. Loreau won special applause for his correct rendition of some Esperanto verses which he quoted in the course of his address, and the other addresses of the evening were also very cordially received. Music was rendered

by the band of the 46th Infantry. In addition to prizes presented to successful students of Esperanto, several medals were presented to various esperantist leaders by certain civic organizations of Paris, in recognition of their excellent services to a worthy cause.

At a recent dinner, where among the guests were Greek, Bohemian, German and Swiss esperantists, as well as prominent Parisians, M. Archdeacon, the well-known aviator-esperantist, brought as his special guest the editor-in-chief of *L'Eclair*, an important journal. After listening to the lively conversation and clever after-dinner speeches in Esperanto during the evening, the editor announced: "I have seen the miracle! Henceforth our columns are open to you."

One of the dredge-boats belonging to the Board of Public Works of Havre has been named "Esperanto" by that Board. A new and novel method of propaganda.

At a large meeting of the active society of Lyon, Prof. Bourlet, the indefatigable president of the Paris Society

and director of *La Revuo*, gave an interesting address, followed by an enthusiastic speech by a member of the City Council. Ten courses in Esperanto are in operation in this city.

In Alençon the local group recently organized a public meeting, attended by over 500, and presided over by the mayor, as well as attended by a number of other city officials. New courses are announced in a number of other locations, and municipal support seems to become more and more possible of attainment for the Esperanto movement.

It is stated that all Farman aeroplanes bear the Esperanto star.

IRELAND.—The fifth annual congress of the British Esperanto Association is scheduled for Portrush, in the northeast of Ireland, at Whitsuntide, 1912. This location permits of unusually interesting sightseeing in connection with the meetings.

SPAIN.—Esperanto is taught in four schools in Seville (the course at the Normal school having 60 students), and arrangements are under way for teaching it at the university also. The city council has made an appropriation for the assistance of the local Esperanto group, on condition that they give lessons in the language to a number of policemen; and one of the councilmen is working to have enacted a decree giving higher pay to all policemen who have mastered Esperanto.

In *Kataluna Katoliko*, published in Barcelona, one of the brief literary selections is a joke from a recent issue of AMERIKA ESPERANTISTO. This shows that occasionally, at least, jokes can be internationally understood.

New groups are reported in Villaroya de la Sierra and elsewhere.

BELGIUM.—A new course in Charleroi has an enrollment of over 150 students, and a number of prominent local firms have become "protecting members" of the Esperanto society.

In Antwerp almost a hundred students are enrolled in courses under the auspices of one local society, over eighty in another, seventy in that of a third, while classes are in operation in the Y. M.

C. A., as well as under the auspices of a local commercial organization. Courses are also in process of formation by the local police esperantists, who are unusually strong "samideanoj" here, as members of the *Sepa* will recall.

The archbishop of Mechlin has given his blessing to the work undertaken by the International Catholic Esperantist Union.

Dr. W. Van der Biest, secretary of the Seventh Esperanto Congress, has been honored with the decoration "Cross of Zaragoza," a Spanish order which is conferred chiefly upon literateurs.

NETHERLANDS.—Some thirty officers now belong to the federation of esperantist street car men in Scheveningen.

In the Esperanto department of *Tweede Blad*, edited for the paper by the managing editor of *Holanda Pioniro*, the literary selection is quoted from the pages of AMERIKA ESPERANTISTO.

In Schiedam two new courses have been commenced, one with 31 students, the other with 27.

SWEDEN.—A new course in Esperanto is being given in Stockholm, under the auspices of the society "Internationalis Concordia."

GERMANY.—The public school of Schöneberg bei Berlin has admitted a course in Esperanto, in which so far about one hundred pupils have already enrolled. A course for teachers has been begun in Rixdorf bei Berlin.

In Dantzig one hundred soldiers have been given permission to take the Esperanto course which has been offered.

The local group in Königsberg has some two hundred members, and several new courses are being arranged. The Görlitz group has 242 members. New courses are also announced in Stuttgart, Strasburg, Jena, Bremen, Mannheim, Münster, and elsewhere. The growth of Esperanto in Germany is very steady and gratifying.

The new magazine, *La Kroniko*, published in Leipsic, is now to be included among the numerous Esperanto periodicals appearing in Germany. It is small, but attractive, and is published wholly in Esperanto, containing both news items and literature (50c. per year).

In Magdeburg two other new magazines have appeared, *La Bontemplano*, (80c. per year), and *Flugila Plumo* (55c. per year), the latter devoting its pages to the Stolze-Schrey system of Esperanto stenography.

The important periodical *Die Woche*, in Berlin, recently contained an article translated into German from *Esperanto*. This is an excellent thing for the Esperanto movement, and should be more frequently done. We again call the attention of American esperantists to the advisability of selecting something each month from the pages of AMERIKA ESPERANTISTO, translating it into English, and securing its publication in a local periodical, *not forgetting to give credit to AMERIKA ESPERANTISTO as the source*. For this month, we suggest that a few items be selected out of the First Circular of the Eighth Congress, with also the date of the Congress and the fact that a "karavano" or party of Americans is being organized to attend this congress. (See AMERIKA ESPERANTISTO for Dec. 1911, p. 4.)

RUSSIA.—The talented dramatic artist, Prince Sumbatov-Jujin is now an active member of the Moscow Esperanto Society.

In Tiflis General Andrejev arranged to present a report on Esperanto in the palace of the vice-regent of Caucasus, who personally attended the hearing. The local society has opened a course in Esperanto in the school for boys. The aviation society of Vladivostock is reported to have taken up Esperanto. The local Esperantist group of Vladivostock has Russians, Japanese and Chinese among its membership.

AUSTRIA.—Several lectures have been given to large audiences recently in Vienna, and a number of esperantist organizations are in prosperous condition. The society "Esperanto-Junularo" opened its year's work with an interesting program followed by dancing, several foreign guests being present.

The first convention of Galician esperantists took place in November, in Lvov, with an attendance of the two nationalities represented by the inhabitants of Galicia (Polish and Ukrainian),

and also a delegate from Vienna, representing the German-Austrian League. Tentative arrangements were made for the theatrical presentations to be given at the Eight International Esperanto Congress, to occur in that province next summer. (For fuller information see elsewhere in this number.)

In Capodistria a new course is reported, with nearly fifty students.

In Budapest a financial organization has made use of Esperanto in its circulars.

In Trieste new courses are announced, and all of the newspapers show a gratifying willingness to give space to Esperanto.

CROATIA.—The two organizations which have to date existed in this country have now united, in order to accomplish more effective propaganda for Esperanto.

ROUMANIA.—Another course, attended by forty students, has just been begun in Bucharest, in another of the schools, through the courtesy of the Minister of Public Instruction. The seven-year-old daughter of the editor of "Danubo," little Nikolaino Robin, who is a fluent esperantist, took part in the opening program, giving clear proof of the skill with which a child can use this "second mother-tongue."

SWITZERLAND.—The Swiss Esperanto Society held its yearly convention in Biel, and reports a very successful meeting. The paper "Freistudentisches Centralblatt der Schweiz" published in Biel, publishes monthly articles about the progress of Esperanto.

The well-known tourist firm Thomas Cook and Son, of England, has arranged its winter Esperantist excursion this year to St. Cergues, a favorite haunt for winter sports in Switzerland.

ITALY.—A number of well-attended lectures have been given in or concerning Esperanto, by Dr. Stromboli and other local leaders, in Genoa. Many new members are also noted for the club in Bordighera, of which Mr. Clarence Bicknell is president.

TURKEY.—A new group of esperantists exists in Van, receiving their instruction in Armenian, from Mr. F. T. Mirktiĉjan.

A group is also in process of organization in Bagdad.

CHINA.—The Esperanto group in Mukden, founded several months ago, is reported as having now eighty-two members, and over three hundred students in its classes. A group has also been founded in Changchowfu.

CUBA.—Two clubs have been organized in Matanzas, under favorable auspices. Others have been organized in Limonar and Tuinicu, while the press is becoming more and more favorably disposed to Esperanto.

BRAZIL.—Four new groups have been established in Maranaho and Para. The strength of Esperanto in Brazil is very gratifying.

CHILI.—Three important newspapers in Santiago now publish an Esperanto department, edited for them by local esperantist leaders.

In addition to its columns in Esperanto and Spanish, *Esperanta Penso* is quoting in serial form the English article on "Esperanto," which appeared in the May issue 1911, of AMERIKA ESPERANTISTO. We hope that this will be the means of winning to Esperanto a number of English and American residents in Chili.

VENEZUELA.—An Esperanto society has been formed in Porlamar (Margarita Island), the address of whose secretary is: Fernando R. Rivas y Bibliotecario Jesus Carrasquero Ortega. Greetings from "samideanoj" will be appreciated. AMERIKA ESPERANTISTO takes this opportunity of acknowledging the New Year's greeting sent by S-ro Hernandez Mantilla, of San Cristobal.

AUSTRALIA.—We quote the following clipping, which has recently been sent us:

"In receiving the delegates to the Esperanto conference at Adelaide, Major Leschen said he felt that they were laying the foundation-stone in Australia of what was going to be a very high building, and they all intended to do their best to spread the knowledge of the new universal language of Esperanto throughout the Commonwealth. The Major said he regarded it as a special privilege to welcome to Adelaide delegates to inaugurate an Esperanto congress in Australia. It was not long since comparatively few people knew what the word Esperanto meant and what its objects were; but the movement was spreading rapidly throughout the States, and promised to become of profound importance to the world. During his recent travels in England and on the Continent he had, from personal experience, learned the need of a universal language. Mr. G. Collingridge (N. S. W.) said there were several clubs in Sydney, and the movement was steadily growing in his State, although they had not made such splendid progress as in Victoria. Mr. W. L. Edmondson spoke on behalf of Queensland. Esperantists, he said, were able to get into touch with the world's literature, and their mail brought them messages from all lands, brimful of delightful expressions of good-will and brotherhood. Over the fire on a winter night he had been able to pick up a good workable knowledge of the new language in three months, and he thought that what he could do anybody could do."

"IT WORKED."

Readers of AMERIKA ESPERANTISTO will remember that in our issue of May, 1911, we called attention to a remark "Where is Esperanto," in the *New York Mail*, requesting esperantists everywhere to write to the paper and give the information obviously needed to set its staff right concerning Esperanto. The following indicates the thoroughness with which the "esperantistaro" responded to the call:

"Esperanto has conquered. The president of a large New York business corporation writes to the Office Window:

'We are using some Esperanto magazines as advertising mediums, and with better results than from many of the magazines published in English. Scarcely a day passes without our having one or more requests for catalogues and prices, and these not only from the United States, but from Europe.' This is the test of 'getting there.' If Esperanto has succeeded in 'putting itself over' as an advertising proposition, its position may be regarded as assured. No one hereafter can say that it is dead." *New York Evening Mail*.

Kroniko Nordamerika

In this department we wish to print facts showing the situation of the Esperanto movement from month to month in North America. We can not print them unless YOU supply them. Please do not force our news editor to draw upon his imagination, or to harass the shipping department with questions about the source of orders for large bundles of text-books or group subscriptions to AMERIKA ESPERANTISTO. If you belong to a club, if you are organizing a class, if you are giving talks or writing articles about Esperanto, or in any other way helping along the propaganda work of the language of whose beneficial character you yourself have already become convinced, TELL US ABOUT IT. Remember that reading about what you have done may encourage some one else to emulate your good example. Remember that the esperantists in Europe depend upon us to keep them informed about Esperanto in North America. Remember that the progress of the international language in our country depends upon EACH AND EVERY ONE OF YOU.

You have joined together in an Association, so that by paying about a cent a week you can delegate the work of preparing and printing propaganda material to one office, which can also follow up and make effective the initial work YOU do. You have a magazine, so that you can learn each month just how the movement is progressing, and receive necessary communications, as well as have good literature to read, at the lowest possible cost. IT DEPENDS UPON YOU, INDIVIDUALLY, to secure the greatest possible results from the existence of the E. A. of N. A. and AMERIKA ESPERANTISTO. Do not forget your responsibility as an esperantist, to the other members of "the family." You were born into that responsibility, the day you realized the meaning of Esperantism, and if you have fully grasped its meaning, that responsibility becomes a pleasure.

PORTLAND, ME.—La Esperanta Societo nun kondukas kvar sukcesajn kursojn senpagajn por societanoj.

AUGUSTA, ME.—La *Kennebec Journal*, tre grava tagjurnalo, presigis bonan raporton pri la oktobra kunveno de la N. E. E. A. Antaŭ ne longe tiu ĵurnalo ne estis tre favora je la Esperanta Movado.

BRUNSWICK, ME.—Kelkaj esperantistoj vizitante la faman Bowdoin' universitaton antaŭ ne longe, tie trovis bone montratajn numerojn de AMERIKA ESPERANTISTO, en la legada ĉambro de la granda biblioteko.

BOSTON, MASS.—La Societo ĵus voĉdonis ke ĝia sekretariino skribu leteron ĉiusemajne al AMERIKA ESPERANTISTO, por kiel eble plej precize doni raportojn por la "Kroniko." Bonega decido!

La grandega kristnaska numero de *Music Trades* enhavis leteron en Esperanto, skribitan kiel kristnaskan saluton al tiu ĵurnalo de S-ro E. S. Payson, prezidanto de la bone konata *Emerson* fortepiano-kompanio. La ĵurnalo ne nur publikigis tradukon anglan, sed eĉ faris kliŝon de la letero, por montri ĝin plej interese al siaj legantoj.

Ce unu el la decembraĵ kunvenoj de la societo, oni plezure aŭskultis mallongan paroladon de S-ro Matchett, en kies hej-

mo estis organizita le unua esperantista grupo en Bostono.

La anoj de la societo eksperimentis kun la vortludo priskribita en AMERIKA ESPERANTISTO de aŭgusto, 1911 (p. 5), kaj trovas ĝin tre bona metodo por pligrandigi la nombron da esperantistaj vortoj en ĉies memoro

ROCHESTER, N. Y.—Ce unu el la kunsidoj de la Rochester *Academy of Science*, en la universitato de tiu urbo, en decembro, Dr. J. L. Roseboom preparoladis "Esperanto kiel la universala lingvo de Scienco."

NEW YORK, N. Y.—Antaŭ ne longe S-ro James F. Morton, Jr., Konsilanto de la Esperantista Asocio de Norda Ameriko, faris paroladojn pri Esperanto antaŭ du progresemaj societoj, kaj poste oni aranĝis starigadon de kursoj.

En antaŭnelonga numero de la ĉiusemajna ĵurnalo *Truth Seeker* troviĝis bona artikolo pri Esperanto, verkita de S-ro Morton.

Kelkaj samideanoj estas organizintaj la "Industria Esperanta Societo de la Metropolo," elektinte la jenan oficistaron: prezidanto, S-ro J. C. Lipes; vicprezidanto, S-ro Herman Meeske, sekretario, Paul Blum. La prezidanto instruas du kursojn ĉiusabate vespere, ĉe la Lincoln lernejo.

UTICA, N. Y.—En la *jurnalo Utica Press* ĵus aperis klariga noto pri la decido (vidu alie en ĉi tiu numero de AMERIKA ESPERANTISTO) de la usona "Patent Office" ke "Esperanto estas lingvo." „

YORK, PA.—En la monata gazeto *Four Square* aperis la pasintan monaton artikolo pri Esperanto, pro la influo de S-ro E. E. Brill.

WASHINGTON, D. C.—Ĉe la sepa ĉiujara kunveno de la Amerika Ruĝa Kruco, la kvinan de decembro, kie prezidis lia prezidanta moŝto, William H. Taft, D-ro H. W. Yemans, vicprezidanto de la Esperantista Asocio de Norda Ameriko, paroladis pri Esperanto kaj ĝiaj multspecaj utiloj en la laborado de la Ruĝa Kruco. Li disdonis multajn ekzemplerojn de la "Glimpse of Esperanto," kaj "General Information" (eldonitaj de la E. A. de N. A.), kiujn la granda aŭdantaro avide ricevis.

La Internacia Klubo elektis la jenajn novajn oficistojn en sia ĉiujara oficiala kunsido en decembro: direktoro, S-ro N. S. Guimont, skribistino, F-ino Amy C. Leavitt, doma komitato, F-ino Nanette Kuhlman, D-ro D. C. Leahy, kaj F-ino Leavitt, programa komitato, F-ino Delia C. Condon. Ĉe sia kunveno la 13an de la monato, la klubo speciale memorigis la naskotagon de la Majstro, aranĝinte kvazaŭan nasktagfeston, kaj dediĉinte la programon al paroladetoj pri lia mirinda verko.

Ĉe la ĉiujara kunveno de la "American Astronomical Society," en ĉi tiu urbo post Kristnasko, P-ro F. H. Loud, el Colorado Springs, prezentis la temon "Ĉu Esperanto povas esti helpo al astronomiistoj?"

PONCE, PORTO RICO.—La jena letero de S-ro Robert Graham enhavas interesajn faktojn: En la novembro AMERIKA ESPERANTISTO, p. 2, rilate al senfadena telegramo sendita de D-ro Yemans al la *Nordamerika Karavano*, vi diras ke ĝi estis sendube la unua tia telegramo en Esperanto. Tio estas erareto: antaŭ pli ol kvin jaroj mi sendis el Cunard' vaporiŝipo "Caronia" longan senfadenan telegramon al Porto Rico. La "Purser" diris ke ĝi estis la plej longa senfadena telegramo ĝis tiam elsendita el tiu ŝipo en ia ajn lingvo. Mia familio bone ricevis tiun telegramon per submara fadeno el Nov-Jorko. Alian fojon, antaŭ ĝuste du ja-

roj, mi sendis el "adriatic" senfadenan esperantan telegramon al amikoj en Anglujo. Tial, la telegramo de D-ro Yemans estas almenaŭ la tria senfadena, kvankam eble ĝi estas la unua, kiu estas publikigita.

CINCINNATI, O.—La Esperanto-Societo de Cincinnati decidis ĉe la lasta kunveno ke dum la resto de la vintro ili kunvenos ĉe la hejmoj de diversaj anoj. La societo pensas ke tia ŝanĝo alvenigos al la kunvenoj pli grandajn nombrojn da anoj ĉar la kunvenoj estos pli sociaj kaj do pli ĝuigaj.

HAGERSTOWN, IND.—En la *Hagerstown Exponent* aperis antaŭ ne longe artikolo pri Esperanto, verkita de S-ro R. C. Small.

INDIANAPOLIS, IND.—La interesplena decido de la U. S. registara *Patent Office*, kiu anoncis ke rilate al ties laboro Esperanto ja estas lingvo, estas priskribita en la *jurnalo Indianapolis News*.

ROCK ISLAND, ILL.—La *Augustana Observer*, monata gazeto eldonata de la loka universitato, enhavis en sia decembra numero artikolo pri Esperanto, verkitan de S-ro Lehman Wendell, konsilanto de la E. A. de N. A. el Tacoma, Washington.

ROCKFORD, ILL.—La klubo "Progreso" aranĝis ekspozicion en butikaj fenestro dum la unua semajno de decembro. Tre multaj personoj demandis pri Esperanto, kaj multaj propagandiloj estas disdonitaj. La klubo esperas ricevi multajn novajn aliĝojn pro tio.

BLAIR, NEB.—Proksimume dekduo da loĝantoj en ĉi tiu urbeto jam aĉetis esperantajn lernolibrojn, kaj oni atendas starigi kurson, helpate de pastro Chas. P. Lang, sekretario de la Nebraska distrikta federacio de la E. A. de N. A.

ATCHISON, KAN.—Oni organizis ĉi tie la "Atchison Esperanto Club," kies prezidanto estas S-ro A. A. Marohn, kvankam la klubo estas ankoraŭ malgranda, ĝi esperas rapide pligrandiĝi, kaj sendube bone propagandas la internacian lingvon.

SAN DIEGO, CALIF.—Oni antaŭ ne longe reorganizis la lokan esperantan societon. Kelkaj novaj anoj aliĝis, kaj bonega kurso kun entuziasmaj lernantoj estas starigita. La prezidanto estas S-ro Taylor-Goodman, la sekretario S-ino N. V. Clarks, 1439 Evans St.

STANFORD UNIVERSITY, CAL.—Por la Berwick konkurso, S-ro Ichigi Miyata Akahoŝi prezentis artikolon pri mondlingvo kaj paco, en kiu, kompreneble, li pritraktis Esperanton. Li ricevis premion de \$10.00, kaj oni ankaŭ laŭdis lian artikolon, kiu kredeble estos presigita.

PORTLAND, ORE.—S-ro H. Denlinger ĵus komencis instrui novan kurson de dudek anoj. Funkcias nun en Portland tri kursoj por lernantoj, kaj du kluboj kie oni praktikas paroladon.

Per eraro en la novembro numero de AMERIKA ESPERANTISTO, la vorto "nordorienta" estis dufoje uzata anstataŭ "nordokcidenta" en raporto pri ĉi tieaj aferoj. Legantoj de la gazeto bonvole ĝin korektu.

JOSEPH, ORE.—Grupo enhavanta jam dek ok anojn estas organizita ĉi tie. P-ro Ernest F. Anch estas sekretario-kasisto. Ĉiuj anoj jam abonis al AMERIKA ESPERANTISTO, kaj uzas kiel lernolibron la *American Esperanto Book*.

TACOMA, WASH.—Kiel rezultato de la reklamado pri Tacoma en diversaj Esperantaj gazetoj, S-ro J. H. van Twisk el Rotterdam estas ĉe ni por eniri la kokindustriion. Li venis ĉi tien ne pro si mem sed pro kelkaj aferistoj de Rotterdam, kiuj mem iros al Tacoma se S-ro van Twisk, post elprovo, povas certigi al ili ke oni povas gajni monon per la kokindustrio. Ni tial esperas ke nia holanda amiko havos grandan sukceson en nia

urbo, kaj ke li povos amasigi grandan kvanton da mono, kaj baldaŭ fariĝos milionulo. La alveno de amiko van Twisk estas grava afero; grava por la komerca klubo, kiu nun vidas per propraj okuloj la taŭgecon de nia lingvo; sed precipe ĝi estas grava por nia malgranda klubo esperantista. S-ro van Twisk "enverŝis novan sangon" en nian klubon, novajn esperojn kaj kuraĝon, kaj per siaj tre spritaj rakontetoj el Esperantujo li ege ĝojigis niajn korojn. Kiam S-ro van Twisk estas inter Esperantistoj li tute rifuzas uzi nacian lingvon, kaj oni nepre devas paroli kun li en Esperanto. Tio ja estas imitinda afero inter ĉiuj kluboj.

La redakcio de AMERIKA ESPERANTO povas aldoni al la ĉi supra novaĵo la jenan; la ĵurnaloj *Tacoma Daily News* kaj *Tacoma Tribune* ambaŭ presigis interesajn novaĵojn kaj redakciajn opiniojn pri Esperanto, kaj sin montras klare favoraj al la lingvo, kiel ankaŭ interesataj je la rezultatoj de la peresperanta reklamado de la urbo. Ni ankaŭ ricevis de S-ro van Twisk afablan leteron, kiun manko da spaco malhelpas presigi, en kiu li fervore dankas al la esperantistoj, kiuj tiel frate kondukis al li de la momento de lia alveno.

Estas ankaŭ interse rimardi ke la *Commercial Club*, kiu ĵus uzis Esperanton kun bona rezultato, anoncas ke S-ro Lehman Wendell, konsilanto de la Esperantista Asocio de Norda Ameriko, fariĝis esperantista ano de ĝia reklamada fako.

Get the Libraries Supplied

In the Public Library of Portland, Me., are 13 Esperanto books, including text-books, dictionaries and literature.

In the Main Library in Cleveland, O., are 17 books, while in many branch libraries are text-books, and in six of them Amerika Esperantisto is regularly to be obtained.

The Wingham Public Library (Ontario) has just secured six books.

We are under the impression that many esperantists in America can "point with pride" to a number of other equally progressive libraries; and indeed there is a lesson for us all in this example.

Not only for your own advantage, but for the sake of bringing Esperanto pub-

lications before the eyes of others, who may thus become greatly interested in the language and its opportunities, every "samideano" should use all the influence possible in persuading local libraries to place a fair collection of Esperanto books upon their shelves, and a copy of AMERIKA ESPERANTISTO in the reading-room. Ask others to join you in petitioning for the purchase of such books, and the subscription for the magazine. Notice whether these are made accessible to the public, after the library has secured them, and if they are "buried," have pressure brought to bear to have them given publicity conforming to the general interest now manifested in the subject throughout the United States.

VIII. Universala Kongreso Esperantista

11—18 Aŭgusto En Krakovo 1912.

ESTIMATAJ GESAMIDEANOJ!

Kiu legis la novembran numeron de „Oficiala Gazeto Esp.“ (p. 193), tiu certe ne miros, ke ne pli frue, ol nun, ni per oficiala cirkulero komunikas al la tutmonda esperantistaro la staton de la preparaj laboroj por la Oka. El la citita gazeto oni povas sciigi, ke nur en fino de novembro estis elektitaj la anoj de la Konstanta Komitato por la Oka Kongreso. Ĝis tiu tempo la provizora Loka Komitato memkompreneble leĝe ne ekzistis kaj pro tio ne rajtis ion ajn komunikadi pri la Oka. Tamen la provizora Komitato laboris, atendante nur la momenton de oficialigo, kiu vermesus al ĝi publike agadi. Tiu momento antaŭ nelonge venis kaj pro tio ni rajtas oficiale komuniki al la esperantistaro kelkajn detalojn pri nia Kongreso.

La Loka Komitato konsistas ĝis nun el jenaj personoj: Univ. prof. Odo Bujwid, Dro Stefan Mikolajski, Dro Leon Rosenstock, Sro Stanislaw Rudnicki, Dro Henryk Tislowitz, Sro Wladyslaw Grabowski kaj Sro Mieczyslaw Zielenkiewicz. La listo ne estas fermita, ĉar laŭbezone ni kompletigados la komitaton.

La Kongreso okazos inter la 11—18 de aŭgusto. Kvankam multaj samideanoj esprimis la deziron aranĝi la kongreson tuj en komenco de aŭgusto, tamen pro specialaj lokaj kondiĉoj ni ne povis elekti pli fruan daton.

Ni havas jam provizoran programon, laŭ kiu ni aranĝas nian laboron, ĉar tamen kelkaj punktoj troviĝas ankoraŭ en stato de diversflanka intertraktado, ni opinias, ke ne estas konvene jam nun ĝin publikigi.

Ni nur provas komuniki al vi, ke okazos „Jubilea Festves-ero“ je honoro de nia Majstro kaj lia granda verko. En la festvespero partoprenos eminentaj artistoj.

Pri elekto de aktora trupo kaj teatraĵo ni povos jam plej baldaŭ publikigi la definitivan decidon. Plej verŝajne estos ludita „Mazepa“, belega tragedio de pola poeto Juliusz Slowacki, en majstra traduko de Sro A. Grabowski.

Pri la ekspozicio zorgas la „Teknikista Grupo de Esperantistoj“ en Lvovo, kiu sukcesis jam kolekti rican materialon. Ĉar ni deziras, ke la jubilea ekspozicio estu vera kaj fidela revuo de 25-jara disvolviĝo de nia kara lingvo, ni turnas nin al ĉiuj samideanoj kun varma kaj insista peto, ke ili per sendo de plej diversaj esperantaĵoj helpu la ekspozician sektion kaj pliriĉigu la kolektitan de ĝi materialon. Ĉiuj eksponaĵoj estu sendotaj al Sro Benedikto Herold, Lvovo, (Lwów), str. Potockiego 22, Aŭstrio-Galicio.

La ĉi-kune aldonita gvidlibro tra Krakovo estas dissendata al partoprenintoj en la VII. Kongreso kaj al ĉiuj grupoj esp. Aliaj personoj ricevos ĝin kontraŭ 2 respondkuponoj, sendotaj al la Komitato, kies adreso estas: VIII. Universala Kongreso Esperantista en Krakovo (Aŭstrio-Galicio).

Kiel kutime, ankaŭ dum nia Kongreso okazos diservoj, kaj dum la katolika diservo havos predikon en Esperanto Lia Episkopa Moŝto pastro Bandurski, unu el la plej eminentaj polaj oratoroj. La esperantistaro certe kun ĝojo akceptos ĉi tiun sciigon.

Informojn pri insignoj, kongresaj poŝtkartoj kaj sigelmorkoj, ekskursoj, literatura konkurso k. t. p. ni rezervas por la proksima cirkulero. Plej detalajn sciigojn posedos ĉiam „Pola Esperantisto“, kiu estas oficiala organo de la VIII. Kongreso.

Cirkuleroj ne estos sendataj al apartaj personoj aŭ grupoj, sed nur al ĉiuj esp. gazetoj senescepte tiel, ke ĉiu esperantisto, kiun ajn gazeton li kutime legas, estos informita pri la preparaj laboroj por la Oka.

Ĉar ni volas ŝpari kostojn, ni sendados aliĝilojn nur al tiuj personoj, kiuj antaŭe sciigos nin per simpla poŝtkarto, ke ili intencas partopreni la Kongreson, citante al ni nur la 1) familian nomon (substreku!) 2) antaŭnomon, 3) profesion 4) precizan adreson (substreku la urbon!) kaj 5) la nombron de eventuale kune venontaj familianoj. Pri senprokrasta provizora aliĝo ni urĝe petas.

LOKA ORGANIZA KOMITATO.

Esperanto Tour to Europe.

BECAUSE the date set for the Eighth International Esperanto Congress (Aug. 11-18) was so opportunely chosen, it has been found possible to arrange an even more attractive tour for the coming summer than had at first been planned, and to arrange for visiting places which every American longs to see.

Instead of the excessively long railroad trip from the western coast practically to the Russian boundary, which at first seemed unavoidable, it is now possible to go by steamer via the delightful southern route, through the Mediterranean, touching at points of interest, and visiting the spots famous for beauty and noted in history, travelling by short and easy stages until arrival in Cracow, capital of ancient Poland. From here the party will travel after the Congress through Saxony and Prussia to Copenhagen, Denmark, and Christiania, Norway.

Subject to such minor changes as the possible lengthening of the stay in one city and reciprocally shortening it in another, the *Nordamerika Karavano* (North American Tour) will cover the following schedule:

Sail from Boston July 13th, 1912. (Presumably the committee in charge of the National Esperanto Convention in Boston will arrange to have it take place the three days previous.) Touch July 19th at Ponta Delgada, in the Azores, a Portuguese possession, where the party will land for a brief visit in this quaint and interesting town. This stop, only six days after leaving Boston, makes a pleasant variation just as passengers are beginning to weary a little of the limitless expanse of ocean and sky.

July 22nd a stop is made at Gibraltar, known to the ancients as one of the Pillars of Hercules,—and to moderns chiefly as the symbol of a certain life insurance company. In addition to the "redcoats," who garrison this great fortress, the visitor may see Moors, Arabs, Turks, and

also the neighboring Spaniards.

July 25th the ship is due to arrive at Naples. A description of the beautiful Bay of Naples, the carefree city, smoking Vesuvius and the recovered city of Pompeii is surely not needed to incite a desire to see them. The party will remain two days, giving to those who desire it opportunity to visit Pompeii. After a five-hour ride through "sunny Italy" the party will arrive in Rome. Without doubt this ancient "mistress of the world" is more familiar historically than any other city of Europe. Actually to walk the streets of the Eternal City, merely to have been in the Forum or St. Peter's, would be for most Americans sufficient incentive in itself for a European trip. Three whole days will be given to the stay in Rome, and July 30th the party will leave for Florence, a little over five hours away.

After two days in Florence, the one-time centre of art, literature and science, with its many attractions, whence an excursion will also be made to Pisa, to view the famous Leaning Tower and Cathedral, a ride of six hours will bring the party to Venice, the city in which are found neither horse nor automobile, but from whose railway station one rides to the hotel in graceful gondolas. A stop of two days will be made here.

Next, an eight-hour ride, via Verona and Bozen, will be taken to Innsbruck, a famous university town in the Tyrolese Alps, noted for its picturesque situation. Here the party will remain over night, and go on the next day to Munich, a three-hour ride. This busy Bavarian capital, with its rare art treasures and many points of interest, needs no description.

August 6th a ride of eight hours, via Salzburg, will bring the party to Vienna, the greatest cosmopolitan capital in Europe, favorite of experienced tourists. After two days here, the next destination is Budapest, less than five hours away. In this fascinating Magyar city, capital of Hungary, the party will have oppor-

tunity to attend the Esperanto pre-congress for which arrangements are now being made. But whether or not one cares to participate in this, certainly the wonderful twin cities of Buda and Pest are an attraction of unusual interest.

On August 10th the party will leave for Cracow, probably in company with the Esperantists who have been gathering in Buda and Pest from Bulgaria, Servia, Greece, Turkey and Asiatic countries, with the Congress in Cracow as their destination.

From August 11-18 will occur in Cracow the Eighth International Congress of Esperanto, a wonderful event, in an unusually attractive and interesting city. During this week each of the party will attend such meetings and entertainments, and do such sightseeing as he or she desires.

August 18th the party will arrive in Dresden, capital of Saxony, where one day will be given to visiting the famous art gallery (where the Sistine Madonna is to be seen), and other points of interest. August 19th to 21st will be devoted to Berlin, with an excursion to fascinating Potsdam. The trip by train and boat to Copenhagen, capital of Denmark, will be made August 21st, whence the party will sail the next day to Christiania, capital of Norway, for a final day of sightseeing on land, preceding the ride out through Christiania Fjord and toward Christiansand, for a brief stop before preceding onward to New York, the destination of the returning steamer, due there Sept. 2nd.

This trip will be under the charge of experienced conductors, who, being Esperantists, will be able to arrange with local "samideanoj" to show the members of the party more intimately interesting things and far more expeditiously than is possible for the ordinary tourist conductor. The receptions and parties arranged in Paris, Amsterdam and Cologne

for last year's party and the courtesies of the members of the societies in those and other cities who put themselves at the disposal of the American visitors, are examples of what may be expected this coming summer.

While the party is being organized primarily to enable Esperantists to attend the International Congress and see the most of Europe possible at a minimum of trouble and at small expense, those who are not Esperantists are welcome to join and will receive much more benefit than if travelling with an ordinary non-esperantist tour. All such persons are, however, advised to begin at once to study the international language so that, with the practice aboard ship, they may enjoy the tour to the greatest degree.

The charge made for each member of the party includes passage (berth and meals) in the First Cabin of the "Canopic," of the White Star Line, from Boston to Naples, the railroad fares from Naples to the various cities named and finally to Copenhagen, a return passage from Copenhagen via Christiania and Christiansand to New York in the First Cabin of the "Oscar II," of the Scandinavian-American Line, good hotel accommodations and three meals a day during the entire trip (it should be noted that tourist companies claiming to include everything often arrange but two meals each day), all regular tips at hotels, stations and on trains, the handling of suitcases, carriages or autos to and from stations and for sightseeing when necessary, the planning and conducting of sightseeing,—in fact every necessary expense of the trip. Each individual will himself pay such personal matters as laundry, baths, wine, coffee, etc. (in places where these are extras), any special private sightseeing excursions, tips he may desire to give aboard the ship.

For full particulars of price, etc., address the Esperanto Office, Washington, D. C.

Official Communications

Sub ĉi tiu rubriko la redaktoroj volonte presigos komunikadojn de ĉiu esperantista societo, kiu havas inter nia legantaro sufiĉe da anoj aŭ kies speciala fako de laboro interesos niajn abonantojn.

The Esperanto Association of North America

Central Office: Washington, D. C.

ALVOKO.

Ankoraŭ ni okcidentuloj troviĝas en la malantaŭaj vicoj de la esperanta movado en Usono, kaj estante progresemaj en aliaj aferoj ni ankaŭ devus esti progresemaj en nia kara lingva afero. Multaj okcidentuloj ankoraŭ ne estas pagintaj sian kotizajon por la estanta aŭ estonta jaroj kaj multaj ne legas nian nacian gazeton. Se vi estas nur kvazaŭa esperantisto, tiam vi ne bezonas alligi al nia nacia asocio, kaj vi ne bezonas legi Amerika Esperantisto; sed se vi estas vera esperantisto, fervora esperantisto, tiam vi nepre devus alligi al al E. A. de N. A. kaj aboni la gazeton. Tial ke mi estas konsilanto de la okcidenta parto de Usono, mi urĝe petegas vin ke vi tuj sendu al mi vian kotizajon kaj abonprezon. Ni restu fervoraj.

LEHMAN WENDELL,
3217 No. 24th St.,
Tacoma, Wash.

ESPERANTO HERALD NO. 12.

The December number of the little ESPERANTO HERALD (No. 12) is a reasonably full answer to the often received question "Are there any books in or about Esperanto?" This number is entitled "An Outline of Esperanto Literature," and, while only an attempt to list the more important books, it contains some three hundred titles together with the names of some of the best of the hundred or more periodicals. As usual, this is sent free to members of THE ESPERANTO ASSOCIATION OF NORTH AMERICA whose dues are paid for this year. Any other person may receive a copy for a two-cent stamp.

TREASURER'S ACCOUNT.

DECEMBER RECEIPTS.

Balance on hand, Dec. 1.....	\$5.27
Membership fees	33.50
Examinations	5.45
Sustaining membership fees.....	12.00
Profits on magazine subs.....	1.00
Sale of extra Herald54
Contributions	6.00
	<hr/>
	\$63.76

EXPENDITURES.

Postage	7.99
Examinations	3.00
Printing	25.00
Assistants	10.00
Balance on hand, Dec. 28.....	17.77
	<hr/>
	\$63.76

CONTRIBUTIONS.

The following contributors are cordially thanked for their assistance in increasing the limited amount available for the great amount of work the Association is undertaking: Milwaukee Hesperus Esperanto Society, \$5.00; Mrs. E. P. Judd, \$1.00.

PASSED PRELIMINARY EXAMINATION.

(Atesto pri Lernado)

Addison A. Clarke, Morgantown, W. Va.
Wm. J. Swan, Beach, N. Dakota.
Miss Blanche Sanguinet, St. Louis, Mo.

PASSED ADVANCED EXAMINATION.

(Atesto pri Kapableco)

John L. Stanyan, Montpelier, Vt.

National Esperanto Convention

As announced in the last number of *AMERIKA ESPERANTISTO*, the General Council of *THE ESPERANTO ASSOCIATION OF NORTH AMERICA* has accepted the cordial invitation of the New England Esperanto Association and the Boston Esperanto Society to hold the next annual meeting of the general association and the next North American Esperanto Convention in Boston.

From an American standpoint the "Hub" is undoubtedly one of the most interesting of all American cities. Since the Bostonian, perhaps less than other Americans, has any adequate idea of the historic points in and about the city, until they have been pointed out by the visitor, those coming to the convention will not only receive, but can also give, much pleasure.

The Executive Committee of the New England Esperanto Association met Dec. 21 in Boston to outline plans. Several members from out of town, even from neighboring states, attended. Great enthusiasm from all quarters of New England is being manifested in the affair, which the committee expects to surpass any previous national meeting in pleasure to the members and profit to the cause.

Mr. Edward S. Payson, president of the Emerson Piano Company, a man of much experience in organizing and conducting conventions, is chairman of the Committee on Ways and Means, and Mr. George Winthrop Lee, president of the Boston Esperanto Society, is chairman of the Publicity Committee. Other

committees are being planned and will be announced in a few days.

It has been decided to arrange for a three-day convention, and tickets for those taking part in the meeting have been set at one dollar. For the dollar the committee says the member will receive returns worth from two dollars up, the exact amount over the two dollars worth depending upon the amount of genuine "samideaneco" there may be in the spirit of the member himself. All who plan to attend are urged to purchase tickets at once, as this will assist the committee with funds and with an adequate idea of possible attendance. Remittance may be sent directly to the Secretary for New England, Dr. C. H. Fessenden, 34 Pelham Street, Newton Center, Mass., although for the benefit of those sending other remittances to the *ASSOCIATION* or the *AMERICAN ESPERANTIST COMPANY* some tickets will be kept at *THE ESPERANTO OFFICE*, Washington, D. C., for which money may be sent at the same time as membership fees or book orders. Since the date will depend upon the date of the International Congress, and at the time of the committee meeting named above this date had not been settled, the exact three days can not at this time be given.

The Committee requests that all who are planning to attend, and who are gifted with those talents which entertain, will not from modesty hide such talents, but will write the committee and offer, as all good Esperantists should do, to assist to the extent of their ability in the pleasure of the meeting.

NEKROLOGO

Kun bedaŭro mi raportas pri la morto, la 9an de decembro, de F-ino Alice M. Field, sekretario de la Nacia Nova Eklezia Esperanta Societo, ankaŭ de la loka societo. Si estis unu el la pioniroj de nia afero en Brockton kaj en sia kvieta maniero faris multon por la esperanta

propagando. Jam atinginte la diplomon "Atesto pri Lernado" si estis sin preparanta por la ekzameno por la "Atesto pri Kapableco." Ni ploregas sian foreston. FRED R. FRENCH, Prez. Brockton (Mass.) Esperanta Societo.

Internacia Ligo de Esperantistaj Poŝtistoj

The attention of all postal employees is called to the activities of "Ildepo." Sro. Arnold Behrendt (Max str. 22, Breslau, Germany) was chosen President at the regular meeting held in Dresden during the "Higiena Ekspozicio." He is a high official of the German postal service and a member of the Lingva Komitato. He is preparing a "vortaro" of words used in the postal and telegraph service and it is being published in "Poŝta Esperantisto." In order to carry out his plans, the "Ligo" must have a larger membership. Dues are 50 cents a year and should be sent direct to the President. The year begins with January. Consci-

ous of the large number of appeals to the purse of the Esperantist, the writer believes that the opportunities before this society are greater than those of almost any other special association.

The "Oficiala Gazeto" for November has a fine report of the meeting of "Ildepo" at the Antwerp Congress. Seven nations were represented and many became interested. Sro. Chavet, who was secretary of the sixth and seventh congresses, is writing a pamphlet in French, urging the French postal employees to take up Esperanto. Join the league and learn what your colleagues in other lands are doing! L. T.

Internacia Unuiĝo de Esperantaj Verkistoj

(Fondita en aŭgusto, 1911)

LA "Internacia Unuiĝo de Esperantaj Verkistoj" unue intencas *konatigi* la verkistojn unu kun la alia. Ili loĝas en la plej diversaj landoj; ne estas eble, ke ili ofte persone kunvenu, sed la Unuiĝo tamen ebligas konatiĝon inter ili. Ni havas la liston de la aliĝintoj, ni tuj scias, ke tiu aŭ tiu ĉi persono estas tradukisto aŭ verkisto, apartenas al I. U. E. V.; ni rajtas skribi al tiu persono, fari demandojn, doni kaj ricevi konsilojn, k. c.

Tio lasta jam koncernas la duan punkton efektiviĝotan de nia Unuiĝo: *reciproka helpo*. Ĉi tiuj vortoj esprimas la agadon inter fratoj kaj fratinoj, kaj tio certe estas tre bela afero. La membroj de I. U. E. V. en ĉiu rilato kaj afero povas reciproke sin helpi, ĉefe, kaj tio estas la tria celo, *rilate al publikado de esperantaj verkoj*:

I. U. E. V. celas eviti duoblan eldonon de sama verko, samtempan aperigon de

egala aŭ simila ellaborajo, eĉ duoblan tradukadon de unu libro.

Do, I. U. E. V. trioble utilos al la esperantistoj. La tradukantoj trovos ekzamenantojn por siaj tradukajoj; al la eldonistoj la Unuiĝo ebligas publikigi bonajn, interesajn verkojn; kaj la legantoj tiam kun intereso kaj plezuro ĉiam pliperfektigos en nia kara lingvo!

La enirpago al I. U. E. V. estas Sm. 1, la jara kotizaĵo Sm. 0.50 (provizore akceptita), la "Oficiala Gazeto" estas ĝia organo, kaj la administrejo estas *Nikolai str. 18, Dresden, Germanujo*.

(Letero de la sekretariino informas ke ĝis nun la Unuiĝo ne havas anojn en Usono, sed ĝoje ricevos tiajn. Ĉiu esperantisto povas fariĝi ano, kiu per libro, gazetartikoloj aŭ poemoj pliricigis nian literaturon. Membro ankaŭ povas esti persono, kiu science, fake aŭ mone subtenas la unuiĝon.)

For the Beginner

How do you make the difference between two miles square and two square miles?

The puzzle lies in the fact that "two

miles square" defines an area containing four square miles. The varying order of the two words "square" and miles happens to make quite a difference—this be-

ing a good example of the complicated word-order exhibited in English. By seeking to express the real meaning of the two expressions, we can put them into intelligible Esperanto:

Kampo du mejlojn kvadrata (or, kvadrata je du mejloj), a field two miles square.

Kampo je du mejloj kvadrataj (Kampo enhavanta du kvadratajn mejlojn), a field of two square miles (containing two square miles).

We are told that Esperanto is not really artificial at all, and yet the correlatives are mentioned as an arbitrary system. How about this?

The only arbitrary characteristic about the correlatives is the regularization, systematizing and completion of the system. More or less imperfect correlative systems exist in all Aryan languages, but their uncontrolled evolution brought in variations, irregularities and losses. In our own language the most complete series is perhaps the interrogative-relative one, beginning with *wh*, as "who, whose, whom, what, which, when, where, whence, whither, why." Note that the *wh* of these words is the linguistic descendant of an early *kw*, which has developed in various ways in various languages: therefore we see why in Esperanto the interrogative-relative series begins with *k*. To see the source of *t* as the letter for beginning the demonstrative series, we need only recall English "that, this, these, those, there, thither, thence," etc., realizing that this series also has its kin in other languages. The

negative series has such an obviously negative first syllable that it is easily recognized. For the series commencing with *i* in Esperanto, a historic parallel may be suggested, with such derivations as Latin "is." The remaining series in Esperanto, commencing with *ĉ*, a letter historically suitable for the purpose, fills systematically a blank which was variously filled in various languages, mostly by adjectival formations similar to the adjectival "alia" whose parentage is obvious to the student of Latin, Greek or Germanic.

Now, in regard to the correlatives terminations, *-o, -u, -es, -a, -e, am, el, al, om*: The *-o* is obviously the substantival ending, appropriate for this particular series (which can not be used adjectively the way the *-u* series can be used). The adjectival character of the *-a* series, and the adverbial one of the *-e* series, explains those two. The series in *-u*, which had to be differentiated from the *-o* series may be called arbitrary, or we may accept such "folk analogy" as would connect it in sound as well as in meaning with English "who" (pronounced *hu*), etc. For the possessive series there are various comparisons, the nearest home being "who-se," in which the same letter occurs. For the three remaining adverbs, less direct comparisons may be made, such as Latin *quando* and French *quand* with the *-am* series. Withal it must be borne in mind that the author of Esperanto had to keep constantly in mind the necessity of avoiding any ambiguity or duplication of forms throughout the language. That he succeeded so well with this whole excellent system of correlatives was exceedingly fortunate.

Naŭa Internacia Konferenco de Ruĝa Kruco *The Ninth International Red Cross Conference*

IA Naŭa Internacia Konferenco de la Ruĝa Kruco okazos en Washington, D. C., 7an-17an de majo, 1912. Tiu estos la unua el la ĉiukvinjaraj konferencoj kiu okazos en Usono, kaj la amerika Ruĝa Kruco estas speciale klopodanta por sukcesigi ĝin.

Ce tiuj konferencoj delegitoj reprezentas la diversajn ruĝkrucajn asociojn de

THE Ninth International Red Cross Conference will be held in Washington, D. C., from May 7th to 17th, 1912. This is the first of these quinquennial conferences to assemble in the United States, and the American Red Cross is devoting special efforts to make it a success.

At these conferences, the various Red

la mondo, kaj la pli multaj el la civilizitaj landoj ankaŭ sendas oficialajn reprezentantojn. La ĝenerala celo de la internaciaj ruĝkrucaj konferencoj estas, kompreneble, plilarĝigi la humanan laboron de ĉi tiu mirinda asocio. Ĉiuj esperantistoj estas sendube interesataj pri tio, tial ke disigaj linioj inter landoj neniel malhelpas al la agado de la Ruĝa Kruco. Plie, pro la sama kaŭzo, la laboro de la Ruĝa Kruco speciale interesas ĉieajn esperantistojn, ĉar, pro tio ke Esperanto apartenas al neniuj lando, ĝi estas la natura interkomprenigilo por la disigitaj ruĝkrucaj asocioj, kies oficistoj kaj membroj parolas multajn diversajn lingvojn.

Kion jam faris esperantistoj por ebligi facilan interkomunikadon inter militantoj kaj konfederitoj dum militado, multaj el niaj legantoj sendube scias. Ne nur la malpacoj kiuj kaŭzas la militon povus esti ofte malhelpataj, se nacioj posedus efektivan interkomprenigilon, kia estas Esperanto, sed la teruroj de militado povus esti multe moderigitaj. Sen plia aludo al ĉi tiu temo, escepte kiel ĝi tuŝas la Ruĝan Krucon: kiel efektive la suferado dum militado estus malhelpata, se la flegistinoj kaj la kuracistoj povus komuniki rapide kaj senerare kun siaj malsanuloj kaj samlaborantoj kiuj parolas fremdan lingvon!

Denove al la temo, la venonta Konferenco de la Ruĝa Kruco,—la kunsidoj daŭros dek tagojn, multe plilongan tempon ol iam antaŭe oni uzis por tio. Dum tiu tempo, ĉiuj aferoj tuŝantaj ruĝkrucajn asociojn estos plene diskutataj. Verŝajne oni dediĉos pli multe da tempo ol kutime al la propaca laboro de la Ruĝa Kruco. La amerika Ruĝa Kruco, eĉ kvankam ĝi estas pli malgranda kaj malpli riĉa ol aliaj asocioj, ĉiam estis plej preta havigi monhelpon por malfeliĉegoj okazantaj dum paco. Pli ol \$5,000,000 estas disdonitaj por tia helpo, de kiam nia Ruĝa Kruco estis reorganizata en 1905. La Unua Helpo por la Vunditoj ankaŭ havos gravan lokon en la programo, ĉar nia Ruĝa Kruco, terurigite de la nombro da mortoj kaj vundoj kaŭzitaj de akcidentoj, havas fakon de Unua Helpo, kaj nun instruas ĉi tiun temon tra la tuta lando. Unu el la novaj enkonduka-

Cross associations of the world are represented by delegates, and most of the civilized countries send governmental delegations as well. The general purpose of international Red Cross conferences is, of course, the extension of the humane work of this wonderful association. In this, all Esperantists are doubtless interested, as the dividing lines between countries offer no obstacle to Red Cross activities. Moreover, for this reason the work of the Red Cross specially interests Esperantists everywhere for, because it knows no country, Esperanto becomes at once a natural means of communication to the widely scattered Red Cross associations whose officers and members speak many different languages.

What Esperantists have already done to make easy communication possible between belligerents and allies in war is doubtless known to many of our readers. Not only might misunderstandings leading to war often be prevented, if nations had a ready means of communication such as is afforded by Esperanto, but the horrors of war might also be mitigated to a considerable extent. Without reference to this subject further except as it affects the Red Cross, how readily suffering would be prevented in war if nurses and physicians were able to communicate quickly and surely with their patients and fellows who speak a foreign tongue!

To return to the coming Red Cross Conference,—ten days, a much greater amount of time than has ever before been devoted to the purpose, will be occupied in the sessions. During this period all matters affecting Red Cross associations will be fully discussed. Very probably much more time than usual will be spent on the peace activities of the Red Cross. The American Red Cross, even if smaller in the number of its members and funds as compared with other associations, has been foremost in disaster relief in peace. More than \$5,000,000.00 has been disbursed in such relief since our Red Cross was re-organized in 1905. First Aid to the Injured will also be given a prominent place on the program. For our Red Cross, appalled by the number of deaths and injuries from accidents, has a first aid department and is engaged in teaching this subject throughout the country. One of the innova-

joj kiujn ĝi jam faris, rilate al tio, estas la uzado de fervojaj vagonoj por instruaj celoj. Du tiaj vagonoj nun estas uzataj ĉe fervojoj, kaj en la sep ceteraj oni instruas Unuan Helpon al minlaboristoj, kunlaborante kun la Mina Oficejo. Alia agema fako de nia Ruĝa Kruco estas la flegista, kie nun estas registrataj pli ol du mil flegistinoj, kiuj estas je iu ajn momento pretaj por servo ĉe mal-feliĉego aŭ militado.

Ankaŭ estos granda ruĝkruca ekspozicio ĉe la konferenco. Ĉi tiu konsistos el du partoj; unu ĝenerala apartaĵo entenos montraĵojn de la ruĝkrucaj asocioj de diversaj landoj, kaj diversajn aferojn proponitajn de individuoj por uzado ĉe malsanuloj kaj vunditoj dum militiroj; la ceteran oni eksklusive uzos por konkurado je la premio de Marie Feodorovna. Por nomitaj aparatoj, uzotaj por moderigi la suferojn de la malsanaj kaj vunditaj militantoj oni disdonos en la konkurso premiojn egaltajn \$9,000, laŭ la decidoj de internacia juĝistaro.

La Esperantista Asocio de Norda Ameriko partoprenos en la unue nomita ekspozicio. Loko jam estas rezervita por tiu celo. Oni atendas ke ĝia montraĵaro konsistos el literaturaĵoj, kiuj elmontras kiel utila estas Esperanto en ruĝkruca laboro. Libretoj traktantaj tiun temon estos disdonataj al vizitantoj.

Plian informon rilate al la ekspozicio oni povos obteni ĉe la "Chairman, Exhibition Committee, American Red Cross, Washington, D. C."

tions it has made in this respect has been the employment of railroad cars for instruction purposes. Two such cars are now in commission for the railroads and in the seven others first aid is taught to miners in connection with the Bureau of Mines. Still another active department of our Red Cross is the nursing department, in which are now registered more than two thousand trained nurses who are instantly available for disaster or war.

There will also be a great Red Cross exhibition in connection with the conference. This will consist of two parts, a general section to comprise exhibits by the Red Cross associations of the various countries and articles submitted by individuals for use with sick and wounded in campaigns. The other section will be exclusively devoted to the Marie Feodorovna Prize Competition. Prizes aggregating \$9,000.00 for certain specified apparatus to alleviate the sufferings of ill and injured in war will be awarded in the competition by an international jury.

The Esperanto Association of North America will participate in the former exhibition. Space has already been reserved for this purpose. It is expected their exhibit will consist of literature showing how useful Esperanto can be made in Red Cross work. Leaflets on this subject will also be distributed to visitors.

Further information in respect to the exhibition may be obtained of the Chairman, Exhibition Committee, American Red Cross, Washington, D. C.

SHOW THE DOUBTER.

TACOMA WASHINGTON, Dec. 22, 1911.

AMERIKA ESPERANTISTO,
Washington, D. C.

Gentlemen: The Tacoma Commercial Club and Chamber of Commerce wishes to take this opportunity of thanking

AMERIKA ESPERANTISTO and the many foreign Esperanto magazines for the free space which they so kindly gave to exploiting the city of Tacoma. We also wish to thank the many individual Esperantists who have shown an interest in the great west and especially in the city of Tacoma.

The Tacoma Commercial Club has received requests for information from all over the world. We are pleased to say that, without exception, these letters have come from people of education and refinement; in other words, from people who would make good, desirable citizens. Letters have come from doctors, lawyers, professors, merchants, etc. As a direct result of the publicity given our city Mr. J. H. van Twisk, a cigar dealer of Rotterdam, Holland, is here to engage in the

poultry industry, and he tells us that other Esperantists will undoubtedly follow.

Esperanto has shown its worth as a means of reaching the entire world, and we believe that it is destined to play an important part in this world of ours, especially in the world of commerce. We wish the movement continued success.

Respectfully,

T. H. MARTIN, *Manager,*
Publicity and Industrial Dept.

Rakontoj pri Indianoj

RIAM mi estis knabo, mia avino rakontis al mi tre interesajn rakontojn pri la sovaĝuloj amerikaj,—la indianoj. Kompreneble ŝi neniam vidis sovaĝulon, sed ŝia avo, John Lane, dum sia juneco loĝis proksime de la indianoj, kaj kiam li maljuniĝis li ofte rakontis al siaj genepoj pri la “ruĝhaŭtuoj,” kiel li ĉiam ilin nomis. La rakontoj de mia avino tre interesis min. Ofte dum la nokto mi timis ekdormi, ĉar eble la indianoj min buĉos.

John Lane loĝis en sudokcidenta Pensilvanio. Tiam Pensilvanio estis angla kolonio, ĉar ankoraŭ ne okazis la revolucio. Je tiu tempo ne ekzistis urboj aŭ vilaĝoj tie, sed nur domoj tre malproksimaj unu de la alia. Ĉie troviĝis pratempaj arbaroj, kaj en la arbaroj, loĝis la sovaĝuloj. Ili ne restis la tutan tempon en la sama loko, sed vojaĝis ĉi tien kaj tien, ĉasante cervojn, ursojn kaj aliajn bestojn, kaj ankaŭ fiskaptante.

Sed kelkfoje la indianoj estis malpacemaj. Tiam okazis terura milito. Tamen, ĉar ne estis poŝto, la blankuloj ofte ne sciis pri la milito ĝis kiam subite en la nokto ili ekvekiĝis kaj eksciis ke iliaj domoj brulas, kaj la sovaĝuloj atendas ekstere. Tiel tri aŭ kvar indianoj povis bruligi domon kaj rikoltaĵojn, kaj buĉi geedzojn kaj infanojn dum la nokto; kaj la sekvintan nokton ili povis bruligi kaj buĉi aliloke. La indianoj ĉiam senskalpigis la mortigitojn kaj konservis la skalpojn kiel trofeojn. Kiam okazis milito blankulaj kurieroj rajdis ĉien kaj sciigis ĉiujn pri tio. Dum la milito daŭris, la

blankaj familioj kuniris en la fortikajeton, kiu troviĝis en centra loko. El ĉiu familio unu viro devis sin enskribi en la armeon.

Iam viro deziris reiri al sia domo por reporti al la fortikaĵo ion, kion lia edzino deziris. Lia domo estis proksima, tial li formarsiis sola, portante kompreneble sian pafilon. Kiam li alproksimiĝis al sia domo, indiano elvenis el ĝi. Tio estis ekstremiga vidaĵo, tamen ankaŭ ridinda, ĉar la indiano portadis virinan antaŭtukon. Ekvidinte la blankulon, la indiano pafis je li, sed maltrafis, kaj la blankulo forkuris. Tiam, ŝargi pafilon postulis multe da tempo, tial la indiano forjetis sian pafilon kaj kurĉasis la blankulon. Li havis kompreneble hakileton kaj skalptranĉilon. La blankulo ofte penis pafi, sed la indiano ĉiam eksaltis malantaŭ arbon. Fine la blankulo pafis, sed bedaŭrinde maltrafis. Car la indiano povis kuri pli rapide, li baldaŭ alproksimiĝis kaj jetis sian hakileton, siavice maltrafinte. Poste li kaptis la blankulon kaj ili baraktadis. Fine la indiano jetis la blankulon al la tero kaj serĉis sian tranĉilon. Car li portadis la virinan antaŭtukon, li ne tuj povis trovi la tranĉilon. La blankulo, kuŝante sur la tero, vidis ĝin sub la antaŭtuko, kaj kaptinte ĝin li mortpikis la indianon. Tiam li forkuris al la fortikaĵo. Poste li kaj aliaj reiris, kaj trovis la indianon sidanta kontraŭ arbo. Li estis mortinta, sed antaŭ ol morti li estis eltirinta la tranĉilon el la vundo, kaj enŝovinta ĝin en la teron.

Alian fojon, dum la nokto, indianoj

mortigis per sagoj la gardostarantojn je la fortikajo, kaj tiam atakinte la fortikajon ili mortigis kelkajn homojn. Duobla gvardio deĵoris la sekvintan nokton, denove la indianoj mortigis kelkajn. La trian nokton la kapitano diris, "Mi mem estos gardostaranto." En la nokto venis porko: La kapitano pafis al la porko kaj eksciis ke li mortigis indianon sub haŭto de porko. Poste li vidis arbeton, kiu iom post iom alproksimiĝis: Li pafis al la arbedo kaj tiamaniere mortigis alian indanon. Post tio la indianoj ne plu mortigis la gardostarantojn.

Sed feliĉe ne ĉiam okazis militoj. Kiam paco ekzistis la indianoj kaj la blankuloj ofte ĉasis kune. Iam John Lane ĉeestis grandan kastoran ĉasadon. Vespere la indianoj faris grandan fajron, kaj ĉiuj dancadis ĉirkaŭ la fajro kaj kantadis, samtempe almontrante al la fajro per la montraj fingroj unu post la alia. Mi ne scias kion signifas la vortoj, Jen la kanto indiana:—

"Hini ŭani, hini, ŭani,
Ĉeki ĉeki goni gah,
Hiuah, hiuah, hiuah."

Poste, ĉiuj kuŝiĝis por dormi, la indianoj kun la kapo al la fajro, sed la blankuloj kun la piedoj al la fajro. Se okazis brueto dum la nokto, ĉiuj indianoj tuj eksaltis kaj ĉirkaŭrigardis, sed la blankuloj dormadis.

Ĉar la indianoj estis sovaĝuloj ili tre amis militadon, kaj ofte komencis militi sen ia ajn kialo, escepte la deziron mortigi. Tamen ni devas konfesi ke la blankuloj ofte tre ofendis kontraŭ la indianoj. Kelkfoje okazis ke indiana gento entendariĝis dum kelkaj semajnoj ĉiujare en unu taŭga loko, kie estis bona fonto, rivereto por fiŝkaptado, k. t. p. Ĝi ŝajnis hejmo al ili. Sed eble iun printempon ili venis al la loko kaj trovis entrudulojn. Jen estis domo de blankulo, ankaŭ grenejo kaj plugitaj kampoj. Ne povinte trovi lokon por entendariĝi, la indianoj devis formarŝadi al alia loko. Pro tio ili ofte koleriĝis, kaj mortigis la blankulojn.

La indiana gentestro Logan ĉiam estis amiko al la blankuloj. Kiam okazis milito li ne partoprenis, sed restis en sia tendaro. Iam lia tuta familio entendariĝis je la bordo de rivero (en la tendaro

loĝis, krom li kaj lia edzino, ankaŭ liaj gefiloj, bogefiloj kaj genepoj); sur la alia bordo de la rivero loĝis komercisto, kiu aĉetadis felojn, kaj vendis komercaĵojn kaj ankaŭ viskion. La indianoj tre ŝatis tiun "fajrakvon."

Unu tagon, kiam Logan forestis de la tendaro, la aliaj indianaj viroj transiris la riveron kaj venis al la domo de la komercisto. Ĉar tiu ne estis ĉeĥejme, la indianoj rulis la viskiajn barelojn el la domo, kaj trinkinte tiom da la viskio kiom ili povis, permesis ke la restaĵo elfluu sur la teron. Tiam ili kuŝiĝis kaj dormis, estante tre ebriaj. Kiam la komercisto revenis hejmen li tre koleriĝis. Ekpreninte hakileton de indiano, li hakis la indianojn sur la kapoj, kaj mortigis ĉiujn. Tiam li kaj aliaj viroj prenis pafilojn kaj hakiletojn, transiris al la tendaro de Logan, kaj mortigis la virinojn kaj infanojn. Tio estis terura buĉado. Kiam Logan revenis al sia tendaro, kaj eksciis kio okazis, li rapidis al la aliaj tendaroj de sia popolo, kaj sciigis al ĉiuj pri la terura afero. Komenciĝis tre longa kaj sanga milito. Logan mem havigis tridek skalpojn. Sed la blankuloj mortigis multajn indianojn. Indiano ne timis morton, sed li deziregis eviti la senskalpigadon. Fine oni sendis al la indianoj viron kiun ili amis. Loĝinte kelkajn jarojn inter la sovaĝuloj, li povis paroli ilian lingvon. La gentestroj ĉiuj kolektiĝis en la konsiltendon por aŭskulti la paroladon de la blankulo. Li diris al la estroj ke la ruĝhaŭtuloj kaj blankuloj estas fratoj; ke la milito faras mizeron kaj malĝojon al ambaŭ aroj; ke decas ke la ruĝhaŭtuloj kaj la blankuloj "enterigu la hakileton," kaj loĝu frate unu je la alia. Li diris, "Ni fumu la pipon de paco." Li finis sian paroladon kaj donis sian pipon al la plej proksima estro. Tiu fumis kaj ĝin donis al alia, kaj ĉiuj laŭvice fumis, ĝis kiam la pipo alvenis al Logan. Ĉi tiu malrapide levigis kaj faris paroladon.

Poste la blankulo skribis la paroladon de Logan angle, kaj kiam li reiris al la militaro de sia popolo, li legis ĝin al la estroj. Kredeble ĉiu aŭdanto priploris iun parencon mortigitan de la indianoj, sed la parolado de la kompatinda, maljuna sovaĝulo kortuŝis ĉiujn. Multaj indianoj estis oratoroj, sed la plej bona ekzemplo de la parolarto ĉe la indianoj

estas tiu parolado de Logan. En la dua volumo de "Winning of the West," verkita de eksprezidanto Roosevelt, oni povas legi ĉi tiun paroladon. Ĝi estas la jena:—

"Mi vokas al iu ajn blankhaŭtulo ke li diru, ĉu iam li eniris la kabanon de Logan, kaj tiu ne donis al li nutraĵon: ĉu li iam venis malvarma kaj nekovrita, kaj tiu ne vestigis lin. Dum la daŭro de la alia longa kaj sanga milito, Logan restis senokupata en sia tendaro, kiel amiko de paco. Mia amo al la blankhaŭtuloj estis tia, ke kiam mi pasis, mia popolo almontris al mi kaj diris, 'Logan estas amiko de la blankhaŭtuloj.' Eĉ mi pensis ke mi loĝos kun vi, escepte pro la maljustaĵo

kiun iu viro faris al mi. Dum la pasinta printempo, Kolonelo Kresapo sango-soifanta kaj sen kialo mortigis la parencojn de Logan. Li ŝparis nek miajn virinojn nek miajn infanojn. Ne eĉ unu guto da mia sango fluas tra la vejnoj de vivanta estaĵo. Ĉi tio alvokis min al venĝo, kaj mi elserĉis ĝin. Mi mortigis multajn. Mi tute satigis mian venĝon. Por mia patrujo, mi gojas pri la radioj de paco. Sed ne tenu la penson ke pro timo mi havas la ĝojon. Logan neniam sentis timon. Li ne turnus sur la kalkono por ŝpari al si la vivon. Kiu estas kiu priplorus pri Logan? Neniu."

JOSEPH H. NOBLE.

Nur Knabino

JEN mi kuŝas en bela lulilo. Depost unu horo kaj duono mi estas en la mondo. Silente estas ĉirkaŭ mi, nur de tempo al tempo virino venas al la lulilo kaj montras min al diversaj personoj; ili estas ĉiuj pli grandaj ol mi, kaj parto da ili havas barbon, parto ne havas. Al ĉi tiuj ŝi diras laŭvice, "Ĉu ne vere, bela infano?" aŭ "Ĉu ĝi ne estas ĉarma?" Tiam la koncernatoj ridetas senvole kaj diras: "Tre aminda." Nun ili divenas kiun mi similas. Sajnas ke mia eksterajo konsistas el fragmentoj de diversaj personoj, kaj ke mi efektive posedas nenion propran, ĉar laŭ la aŭdaĵo mi devas kredi ke mi havas la okulojn de la patrino, la frunton de la patro, la mentonon de la avo, dum je mia buŝo multaj membroj de la familio havas rajton. Ion propran mi tre malmulte povis akiri dum mia mallonga ĉeesto.

Nu, tio ne ĝenas min, sed io tedas mian animon. Juna viro staras apud la vizitantoj. Ĉi tiu juna viro estas mia patro, al kiu verŝajne mi estas kaŭzinta malĝojon tre frue kaj senvole. Lia mieno estas malgaja kaj ne ŝercema, kelkfoje li dispremas larmon en la okulangulo. Mi estas scivolema pri la kialo, kaj mi certe esploras ĝin. Nun mia avino venas en la ĉambiron kun vizitkartoj kaj depeŝoj gratulaj, kaj ŝi sciigas la nomojn al la patrino. "Ernst, via patro ankaŭ gratulas," ŝi diras al mi patro. "Kiamaniere la telegramo estas verkita?" li de-

mandas. La avino tralegas: "Nepineto bonvenata, mi kore salutas vin, infanojn ĉirkaŭprenas kicante. Atentu pri la farto de Lilla. Mi venos je la komenco de venonta monato. —Paŭlo."

"Tion mi sciis," diras pesimiste la patro. "Kiom vi estas sciinta?" demandas la avino. "Ke li venos venontan monaton, ĉar li ja skribis antaŭe ke, se la infano estos knabo, li flugos, se ĝi estos knabino, tiam li rampos al mi."

Per atentaj oreloj mi aŭskultas la vortojn, kaj laŭ mia juneca saĝo tiuj vortoj malkovras la misteron. "Ernst," diras avino, "estu prudenta. Vidu, la malfeliĉa Lilla estas tiom malgaja! "Nu, post kelke da tagaj mia ĉagreneto estos malaperinta," diras mia patro; "sed ĉu mi povas mensogi kaj diri ke hodiaŭ mi ne estras min mem? Hodiaŭ la afero tedas min, ĝi ĉagrenas min. Mi ja estis tiom certa pri tiu afero." "Nu ja, ĉar en via familio estas nur knaboj?" Kaj tiam, daŭrigis la patro, "ĉu ne estas ĉagrenige, ke mi tute ne scias je kia nomo mi devas bapti ŝin?" Ĉi tiujn vortojn la patro diris kun korrompanta malespero, kaj nun mi sentas ke mi faris efektive grandan eraron, estante naskita kiel knabino kontraŭ la volo de miaj gepatroj.

La avino estas diligenta defendantino de mia sekso. Si alproksimiĝas al mi, levias mian vualon, rigardas min longtempe kaj diras, "Senkulpa, malgranda vermo, kial vi naskiĝis tia? La patroj estas tiel egoismaj, ili pensas nur al si,

ili preferas filon kiu portos ilian nomon, por ke la nomo, la estimata nomo, la familia nomo, ne malaperu. Ili deziras ke iu ekzistu kiu sukcesos trovi bonan vojon, por ke ilia vanteco povu brili per tio, ke kiam li akiros famon ili povos diri: "Tiu estas mia filo." Sed kiam li fariĝas kanajlo, faros monŝuldojn, kambiotrompajojn, aŭ li estos mortpafita milite aŭ duele? Mi preferas knabinon, tia ja estas tute alia estajo! La filo, kiam li estas preninta sekrete cigaron el la kesto de l'patro, kaj la fumado malsanigas lin, sentas sin kiel perfekta viro; patro kaj patrino ne plu estas liaj edukantoj, kaj apenaŭ li povas atendi ĝis kiam li povos forlasi la patran domon, kiel memstara sinjoro, al kiu neniu povas ordoni. Li fariĝas gasto de la patra domo, lia hejmo estas aliloke. La filino, kontraŭe, ekbruligas la flamon de la gepatra fajrujo. Ŝi vivigas, plibeligas la domon, ŝi gajigas, ŝi varmigas ĝin dum malgajaj horoj. Kiam oni forkondukas ŝin—ĉar oni kondukas ŝin, ŝi ne iras memvole—ŝi adiaŭas per larmoj la karan hejmon, kaj ĉiam ŝi sopiras al ĝi. Sia hejmo estas la gepatra domo, kien ŝi kutimas iri, ankaŭ tiam, kiam ŝi posedas propran mastrumadon. Kaj kiam la gepatroj estas maljunaj, kiu vizitas ilin en ilia soleco, kiu rapidas al ili kiam la plej eta malbono minacas? kiu flegas ilin, kaj estas ilia plej bono helpo? La filino! Kaj tamen oni akceptas ŝin tiom malamike!"

Ĉi tiu parolado, kiu ne malmulte laciĝas mian atenton, estas impresiga por mia patro, ĉar li diras per senkulpiga tono: "Tiamaniere ja mi ne opiniis." Nun ĉio estas silenta, kaj al mi ĉio klara. Nun mi memoras la strangan ekkrion kiun mi aŭdis kiam unufoje mi ekvidis la ĉambron. Oni diris, "Knabino!" Novaj vizitantoj alvenas, ĉiuj estas parencoj. Min oni montras al ĉiuj, kaj multaj rigardas min iom malŝateme, kaj ĉiam ree la bedaŭro, "Domaĝe, ke ĝi ne estas knabo!" Fine, tia malestima traktado tedas eĉ mian patron. Mi observas kun kontento de li nun kontraŭstaras al tiuj diroj. Li kontraŭstaras precipe junan kuzon, kiu estis moke dirinta: "Vidu, Ernst, vi ne rajtis fanfaroni antaŭe tiel multe!" "Nu, nur atentu," respondas patro, "la knabino devas fariĝi fama balregino, viaj junuloj postkuros al ŝi sen-

sukcese." Mi devas konfesi ke ĉi tiu konfido je mia estonta allogeco flatas mian etan animon, kaj pli malpli repacigas min kun la estinta murmurema konduto de mia patro kontraŭ mi. Entute li komencas aliĝi. Ju pli oni incitas lin, des pli fervore li defendas min. Unufoje li eĉ diris ke li estas gaja ke mi estas knabino, kaj uzis la samajn argumentojn, kiujn la avino antaŭe uzis kontraŭ li mem. La viroj estas do burleskuloj, ilia konvinkigo staras parte sur malfortaj piedoj.

Stranga sono venas subite al la lito, kiel mallaŭta, retenata singulto. Ankaŭ la patro aŭdas ĝin, kaj rigardas malantaŭen terurigite. "Kio do estas, Lilla?" li diras rapideme irante al la lito. "Kion mi vidas, ĉu vi ploras? Pro Dio, tio povas malutili al vi!" La patrino ne respondas, la singultado fariĝas mallaŭta, nur de tempo al tempo abrupta sono estas aŭdebla, miksitita kun profunda ĝemo. "Kial vi ploras, infano?" demandas plenzorge la patro. Sed ŝi respondas per nenias vorta. Mia patro parolas petante al ŝi, li alparolas ŝin per ĉiuj karesaj nomoj, sed vane; li ne povas tuŝi ŝian koron. La avino venas en la ĉambron, kaj ekvidas mirigite la larmojn de la patrino. "Mi estas malesperonta," plendas patro; "Lilla ne volas diri al mi kio korprenas ŝin." "Ĉu vi ne estas kapable diveni ĝin?" demandas la avino. "Kiel eble, mi?" "Ĝis nun vi ja ne kisis vian filinon." Li ekleviĝas. "Ĉu tial vi ploras, Lilla?" Rapide li venas al mia lulilo, levas min el ĝi, kaj portas min al la patrino el kies okuloj nur amo, fiera amo brilegas pri mi. Per tia esprimo ĝis nun neniu rigardis min. Mi sentas la buŝon de patro, ĝi iomete tiklas min, dum li diras: "Mia amata, malgranda knabineto!" Li kisas min tiel forte ke lia barbo pikas min, kaj mi devas plori. "Pro Dio, vi ja mortpremas ŝin!" diras la patrino; "donu ŝin al mi." Kaj oni metas min tute proksime apud ŝi sur la silkan litkovrilon. La patrino rigardas min longe, longe; kaj tial mi devas ĉesigi la ploradon. "Ĉu vi estas feliĉa?" demandas mallaŭte patrino. Kaj la patro kisas ŝin kaj respondas, "Mi estas feliĉa."

El la germana tradukis

HANS BÖNING,
Stuttgart, Germanujo.

Nokto de Julio

(*Ci tiu originala rakonto gajnis la premion en "konkurso 22" (proponita de S-ro Edwin C. Reed), okaze de la literatura konkurso de la Sepa internacia Kongreso de Esperanto. Pro eraro, oni anoncis ĝin kiel la duan premion de "konkurso 2."*)

DUM vespero de la lasta vintro, kunvenis ĉe mi kelkaj esperantistaj studentoj. Ni diskutis pri la progreso de la internacia lingvo, kaj la proksimeco de ĝia sukceso. Tio instigis nin rakonti kiel ni estis al Esperanto varbitaj: unu fariĝis adepto ĉar li okaze ĉeestis la ĝenevan kongreson; alia, kiu konfesis sian longtempan mokadon, konsentinte legi gramatikecon, estis subite algajnita; tria komencis la lernadon por plaĉi kuzinon; ĉiu el ni diris sian historieton. Sole Roberto, filozofia studento, daŭre silentis. Mi rimarkis tion kaj diris al li, "Kaj vi, Roberto, kiel vi esperantiĝis?" Vi sola ne parolis ankoraŭ."

Alvokite, Roberto per mano gestanta signifis ke li ne rememoras plu. Sed mi insistis:

"Tio estas neebla, mia kara! Nur de kelke da monatoj vi enviciĝis sub nia standardo. En la lasta julio vi venis al ni. Kaj mi rememoras tre bone pri tio: de la novaj varbitoj ofte granda estas la fervoro, sed mi neniam vidis fervorulon kiel vi. Jus varbite, vi volis entrepreni ĉirkaŭvojaĝon por paroladi; kaj propramove,—maloftaĵo,—vi pagis duoblan kotizajon. El kie venis al vi tia pasio? Mi vetus ke vi povas al ni rakonti la plej frapantan okazintaĵon. Tiel instigite, la junulo ridetis iom embarasite, kaj diris:

"Eĥektive la mia estas sufiĉe stranga historio. Sed se mi ripetus ĝin, mi ŝajnus al vi superstiĉulo."

Ni protestis: ni estis ĉiuj bonaj esperantistoj; tute malprave li timiĝis; neniu el ni ŝercus samideanon pro lia fervoro.

"Promesu al mi ke vi ne rediros ĝin al iu ajn, nomante min."

Nur post kiam li estis ricevinta promeson, li fine bonvolis rakonti al ni la strangan aventuron jenan:

Gi okazis en la lasta julio. Mi estis

pasiganta unu semajnon en Parizo por ekzamenoj. Tiu afero, ĉiam laciga, estis ankoraŭ tiun jaron pli premanta ol kutime, pro la neordinara varmo de l' somero. En la sabato de la ekzameno pri grekaj filozofioj, mi estis tradukinta la mirigan platonan verkajon en kiu iu armeniano rakontas ke li trapasis, tute vivanta, la mondon inferan, kaj ke li el tie revenis por klarigi al la homoj kio okazos post la morto. Dimanĉon, por ripozi, mi iris en la aviadkampon. Ne ankoraŭ vidinte aviadistojn, mi estis tre videma pri la nova mirinda sporto."

"Sed tiun dimanĉon," mi diris, "mi akompanis vin en la aviadkampon, ĉu ne?"

"Jes, kaj tre ofte dum la tago vi parolis al mi pri Esperanto. Vi diris ke ĝi estas la plej granda homara afero de nia tempo. Apenaŭ mi povis silentigi vin kiam forflugis aviadisto. Mi devas al vi konfesi ke plej ofte nur ŝajne mi aŭskultis vin: mi estis satigita de studoj, kaj mia sola dezirego estis enkampariĝi kaj forlasi la librojn, libere rigardi dum du libertempaj monatoj la arbarojn kaj la bestojn. El la aviadkampe ni revenis malfrue en mian hotelon; kaj lundon, frumatene, mi eniris la vagonaron kaj forlasis Parizon. Pardonu al mi ĉi tiujn detalojn, ili estas necesaj por ke vi komprenu la okazintaĵon.

"Mi do estis tre laca je alveno, lundon vespere, en la patran kamparan domon. Tuj post la vespermanĝo, mi supreniris en mian ĉambron, intencante tre frue kuŝiĝi por regajni iom da dormo. Sed tiel bela estis la nokto, tiel bonodora la freŝa aero, kiun blovigis al mi la proksima arbaro, ke mi ne povis kontraŭstari al mia deziro: alproksimiginte mian apogseĝon antaŭ la fenestron malfermitan, mi sidiĝis por fumi cigaredon. Mi sentis min en ripozo, mi sekvis per la okuloj la blankan nebuleton el mia cigaredo; tute malplenigita de pensoj estis mia cerbo, mi ĝuis la silenton de la kamparo kaj la mallumon de la nokto. Tiam okazis al mi mirindaj aventuroj:

"Subite mi sentis min rapide forportita. Uragano skurĝis mian vizaĝon. Mi ĉirkaŭrigardis. Mi sidis sur benketo, kun

du personoj kiujn mi ne konis. Antaŭe kaj malantaŭe estis du aliaj benketoj; sur ĉiu sidis kvar personoj; ĉiuj vizaĝoj estis de mi nekonataj. Terura ronkado bruigis la aeron. Super ni estis lumbrilega ĉielo. Dekstre, iomete super mia kapo, etendiĝis sola, larĝa plato, streĉita de metala armaturo. La benketoj estis lokitaj en profunda kestego kies pario alte staris ĝis mia ŝuldro. Inter la tolo kaj la supera bordo de la pario estis spaco sufiĉe larĝa, tra kiu la rigardo libere pasis. Leviĝinte, mi kliniĝis dekstren por rigardi, sed rapide mi residiĝis pro kapturigo; tra la spaco mi estis vidinta arbarojn kaj vilaĝojn, valetojn kaj montetarojn, tutan landon kiu ŝajnis forgliti kun terura rapideco. Mi ne dubis plu: mi estis en aeroplano. Kiam, kaj kie mi estis ĝin enirinta mi vane penis rememori. Post multa hezito mi tuŝis per fingro la ŝultron de la vojaĝanto sidanta antaŭ mi.

“Ĉu vi bonvolas, sinjoro, diri al mi kien ni flugas?” Li turnis la kapon kaj per mirigitaj okuloj rigardis min.

“‘Certe,’ li diris, ‘estas tempo ke vi sciigu pri tio. Vidu la surskribon malantaŭ la seĝo de l’pilot.’”

“Nur tiam mi rimarkis sur izolita seĝo, antaŭ la vojaĝantoj, okan personon, kun galonumita ĉapo. Sur la dorsapogilo mi legis ĉi tion, per grandaj nigraj literoj skribitan:

“Aerobuso numero 25a. Liono, Dijono, Parizo. Rapidegaj vojaĝoj.

“Mi estis stultigita. Sed por diri ion al mia kunvojaĝanto, kiu daŭre rigardis min, mi parolis al li pri la rapideco de nia veturado. Li forprenis el sia buŝo la pipon kiun li fumis, kaj trankvile kvazaŭ tio estas tute ordinara: “Jes,” li diris, “l’aerobuso flugas bone. Certe ni trakuras tricent kilometrojn po horo.” Kaj tiel kvieti li ŝajnis ke mi ne kuraĝis esprimi mian timon. Tamen mi tremegis pro teruro; mi antaŭsentis, mi certiĝis ke mi baldaŭ defalos.

“Efektivigis mia antaŭsento. Baldaŭ sur la horizonto aperis nigra barilo el nuboj; komence, je la montetoj, rapide ĝi leviĝis kiel giganta, nokta muro; post kelkaj momentoj ĝi invadis duonon de la ĉielo. Nia aeroplano rapidis al ĝi. Dufoje per fingro tuŝinte la ŝultron de mia kunulo, kiu daŭris fumi sian pipon, mi

montris al li la nigran amasegon, kiu senĉese pligrandiĝis. Li ridis pro mia timo.

“‘La unuan fojon, sendube, vi aeroplanas,’ li diris; ‘ĉio mirigas kaj timigas vin. Kio estas tio? Kelkaj nuboj. Post kvin minutoj ni estos traflugintaj ilin. Apenaŭ li parolis, kiam ni involviĝis per densega nebulo, je diabla bruego plena, kaj traborita de fulmofajra lumo. Mia najbaro kliniĝis al mia orelo kaj kriis: ‘Fulmotondro. Vidu kiel tio estas bela.’ Pasis ankoraŭ unu minuto. Tamen la piloto, super la kompasoj klinita, ŝajnis malkvieta. Li forte altiris la levilojn; skuo jetis min kontraŭ la dorsapogilojn de la benketoj. Videble li penis pli surpriniri.

“Subite, pli terura ol ĉio antaŭa, blindiganta lumo superverŝis nin. Mi vidis la piloton batantan la aeron per brakoj; kaj mi mem tiel forte skuigis ke ŝajnis al mi ke miaj membroj estas disrompitaĵoj. La vojaĝantoj falis unuj sur aliajn. Mi vidis buŝojn kriegantajn pro teruro, sed tiel granda estis la bruego ke mi ne aŭdis la kriegojn. Poste, mi sentis ke ni faladis kun kapturiganta rapideco. Intermiksate, la vojaĝantoj alkroĉiĝis je la benketoj. La piloto, kiu estis sendube fulmofrapita, falis el sia seĝo. Ĉio tio daŭris apenaŭ kelkajn sekundojn; kaj en granda frakasado de ŝtalaj rompantaĵoj, kaj de disŝiritaj eroj, ni tuj estis dispremegetaj sur la teron.

“Mi ne scias kiom da tempo mi estis nekonscia; sed kiam mi rekonsciigis tute nova spektaklo aperis antaŭ miaj okuloj. Meze de supernature verda herbejo, en fundo de mallarĝa valetoj, ĉirkaŭfermita de abruptaj montoj kies supraĵo perdiĝis en ĉielo, staris granda tablo kovrita per verda tapiŝo, kaj provizita per kompleta skribilaro. Malantaŭ ĝi, sub ledaj apogseĝoj, sidis tri gravaj sinjoroj, grizbarbaj kaj senharaj. Ili estis vestitaj per nigraj jakoj, kaj rigardis kun severa mieno malgajan junulon antaŭ ili starantan. Ĉirkaŭ kaj malantaŭ mi estis multaspekta amaso da personoj, maljunuloj kaj junuloj, bele ornamitaj sinjorinoj kaj ĉifonvestitaj malriĉulinoj. Sur la herbejo sidis infanoj ludantaj; malgrandulo ploris, alvokante sian patrinon. Vidante la tablon kaj la tri sidantojn, mi pensis

dum momento ke mi estis reveninta antaŭ mian ekzamenan juĝantaron. Sed tio estis nebla. Mi penis liberigi kaj antaŭeniri, sed pedelo prenis min je l'brako, kaj revenigis min.

“‘Vi antaŭeniros je via vico,’ li diris. Mi penis diveni kie mi estas. Esplorante per okuloj la fundon de l' valetto, mi ekvidis du gigantajn pordegojn; unu estis malhela, kaj ŝajne kondukis al malluma tunelo; la dua, interne lumigita, ŝajnis plena je lazura lumo. Mi pli kaj pli malcertiĝis, kiam mi rimarkis super ĉiu pordego grandan surskribajon: super la maldekstra mi legis, ‘infero;’ kaj super la dekstra, ‘elizeaj kampoj.’ Subite heliĝis mia penso, kaj mi komprenis ĉion. Mi estis mortinta. Tiu juĝantaro estis tiu, pri kiu estis skribinta Platono. La tri juĝistoj estis Eako, Minoso kaj Radamanto, de Zeŭso nomitaj por juĝi la homojn. Tuj juĝota mi mem estis, keĵ eble eljetota en Tartaron. Rapide mi ekzamenis mian vivon, tra miaj ostoj pasis tremfrosto. Mi memoras ke malgraŭ mia timo, iomete mirigis min la jakoj de la juĝistoj. Sed mi ne havis tempon por mediti pri tio. Rapidemaj estis tiuj juĝistoj. Baldat' venis mia vico, kaj la pedelo alvokis min. La antaŭiranto estis sendube kondamnita, ĉar li eljetis terurajn kriojn kaj malespere batalis du policianojn kiuj perforte fortiris lin al la malluma pordego. Mi tremante alproksimiĝis, kaj mi pensis, ‘se nur mi ankoraŭ estus antaŭ la teraj juĝantaroj, kiujn mi antaŭe tiomfoje malbenis.’ Minoso prezidis; kiam mi venis li rigardis min per senmovaj okuloj, kiuj la tutan animon esploris.

“‘Vian nomon diru,’ li ordonis kavernavoĉe.

“‘Roberto,’ mi respondis.

“‘El kie vi venas?’

“‘El Francujo.’

“‘Eako vin juĝos. Lin Zeuso komisiis por ekzameni la eŭropajn mortintojn.’

“‘Mi faris paŝon dekstren por prezenti mi nal Eako; Minoso per signo farita al la pedelo alkondukigis alian animon. Eako rigardis min bonvole. ‘La sorto favoras vin,’ li diris. Lia voĉo estis basa, sed agrabla. Ĝi resonis kiel tiuj violoncelaj notoj kiuj vibrigas la bruston. Mi sentis min rekuraĝigita. Post momento li daŭrigis: ‘Mi jus ricevis de Zeŭso komision. Li ne permesas ke ni juĝu

vin. Lia volo estas ke vi libere vizitu la landon de l' mortintoj, kaj ke vi poste reiru al la vivantoj por rakonti al ili vian vojaĝon. Tro ofte ili forgesas nin. Estas utile ke de tempo al tempo komisiito estu al ili sendita: vi estos tia sendito. Tiel decidis Zeŭso, patro de l' homoj kaj dioj.’ Li silentis. Mi kliniĝis profunde, kaj demandis:

“‘Kiu gvidos min en tia vojaĝo?’

“‘Mi prizorgis tion,’ li respondis; kaj turnante sin li montris al mi du personojn, kiuj jus eliris el la lazura pordego. Poste, ĉar Eako estis invitinta min al tio, mi pasis malantaŭ la juĝantaro, por iri renkonte al ili. Mi videme rigardis la du venantojn. Unu estis juna, lazurevestita, tre bela, kun luksa hararo ondanta sur liaj ŝultroj, kaj li havis du flugilojn falditajn, kiel la anĝeloj sur la mezepokaj pentraĵoj. La dua, per kamparana, blua kitelo vestita, korpe ankaŭ vigla kaj fortika, havis maljunulan kapon, grizan barbon kaj blankan hararon. Vidante lin, mi ekemociiĝis. En la profundo de mia memoro, mi sentis ekvekiĝantajn vidaĵojn, inter kiuj moviĝis simila formo. Mi revidis min, dekjaran infanon, en kampara ĝardeno, antaŭ vilaĝa dometo.

“‘Alproksimiĝante, la maljunulo ridetis al mi, kaj mi ekkriis: ‘Avo mia!’ Mia avo, ĉar efektive tiu estis li, malfermis al mi siajn brakojn, kaj ni tenis nin, unu la alian, longtempe ĉirkaŭbrakitajn.

“‘Granda estas mia feliĉo,’ li diris fine, ke vi rekonas min. Vi amis min multe, dum mia vivo, kaj vi estis tute ĝentila knabeto.’ La anĝelo estis malaperinta. Al la muta demando, kiun li legis en miaj okuloj, mia avo respondis ke la misio de la anĝelo estas finita, ‘Li rakontis al mi vian aventuron kaj la sorton kiun Dio al vi difinis; li reiris en la ĉielon. Al mi nun estas komisiita, por ke mi vidigu al vi la diversajn landojn de la mortintoj. Venu.’ Mi kisis lin unufoje ankoraŭ, kaj obeeme marŝis flanke de li. Irante, li petis de mi sciigojn pri mia patro kaj la tuta familio. Mi miris je lia nescio.

“‘Ĉu vi neniam ricevas informojn pri la vivantoj, avo?’

“‘Malofte, mia filo. La ĉielo estas tiel vastega, kaj la elektituloj tiom multaj! Nur tiuj kiuj estis kunligitaj inter si sur tero estas en ĉielo proksimiĝitaj kaj

rekonas unu la alian. De la alveno de via avino mi nenion scias pri vi ĉiuj, sur tero, miaj karuloj.'

"Tiam mi vidis ke ni estis alvenintaj antaŭ la malluma pordego. Ruĝvestitaj pordistoj, similaj al tiuj kiuj estis perforte fortrenintaj la kondamiton, are sidis sub profunda arkajo. Ree mi ektimigis.

"Mi timas, avo,' mi diris; 'kiel vi povos gvidi min en la inferan regionon? Ĉu vi konas ĝin, vi, loĝanto de l' ĉielo?'

"Ne timu, facila estos mia tasko kaj la via. Sufiĉos, laŭ la komiso de l' anĝelo, ke ni kune faru kelkajn paŝojn sur la stratego kiu kondukas en la landon de malfeliĉeco. Kaj nur ĉi tio estas al vi postulata, ke vi certigu antaŭ la homoj, la veron forgesitan de ĉiuj, kiun rakontas la antikvaj libroj.' Al pordisto mia avo montris signon, kaj la ruĝa estaĵo flankeniris, por lasi al ni liberan vojon."

Roberto paŭzis kaj ĉirkaŭrigardis nin. Ni ĉiuj estis atentaj. Vidante kiom plaĉis al ni lia rakonto, li daŭrigis ride-tante:

"Sendube de tiu, kiu transiris la sojlon de la infero, vi esperas terurajn priskribojn; ekvekiĝas en via memoro la timegindaj vidaĵoj de Dante'o. Kredeble mi trompos vian esperon, sed mi devas rakonti mian sonĝon tian, kia ĝi estis. Dum sufiĉe longa tempo ni ambaŭ marŝis, tenante nin reciproke je la mano, en la malluma tunelo, kiu rapide profundigis interne de la monto. Poste, ni alvenis sur ian terason, super kiu erektiĝis kiel netransiribla muro, la flanko de la monto. Antaŭ ni etendiĝis senlima ebenaĵo. Griza estis la ĉielo, griza la tero, grizaj la domoj, kiuj tra vintraj nebuloj aperis en la nuda kamparo. Glaciiga malsekaĵo penetris min; vastega kaj samtona ĝemaro ondiĝis en la aero; mi tremetiĝis pro frosto kaj timo. Mia avo prenis mian manon kaj diris; 'Ni ne iros pli antaŭen.'

"Kie estas la fajroplenaj kavegoj en kiuj brulas la kondamnitoj? Kie estas la diabloj, kiuj ilin turmentas?'

"Ĉiuj turmentegoj ekzistas nur en la imago de homoj. Nur unu turmento estas en la lando de mallumo, kaj tiu, kiu spertis ĝin, diras ke ne povas esti io pli terura. Ĉiu kondamnito, transirante ĉi tiun sojlon, ricevas tutan kaj plenan komprenon de la malbono farita de li. Tia

puno plene sufiĉas, ĉar lando kaj ĉielo harmoniiĝas kun la maldolĉeco de l' animoj: nek suno en ĉielo, nek verdaĵo en la kamparo, nek ĝojo en la koroj. Aŭskultu la ĝemadon, kiu suprenvenas el la valo: la malfeliĉuloj elkrias siajn konscienciprocojn, kaj ploras pro la perdita sunlumo.'

"Pri tiuj malfeliĉuloj, avo, ĉu estas nenia savado esperebla?'"

"Mia filo, de l' alveno de l' Kristo sur teron, ne estas plu eternaj kondamnitoj. Kiam venos la tempo, ĉiuj tiuj animoj reiros en la mondon, por ree enkorpiĝi kaj ree provi la grandan aventuron de l' vivo.'"

Roberto fermis la okulojn, sendube por pli bone revidi la strangajn spektaklojn.

"Pri tiu punkto,' li aldonis, 'estas manko en miaj memoroj aŭ en mia sonĝo. Mi ne rememoras la revenon tra la tunelo, nek la retrapasadon tien, kie sidis la juĝistoj. Mi retrovis min sub granda, lumplena ĉielo, en herbeja spaco en mirinda arbaro Flanke de mi estis ankoraŭ mi avo, kaj per mano li montris al mi, sub grandaj arboj, funde de ĉarma kampara ĝardeno, pajlokovritan dometon, per multkoloraj floroj ornamitan. Ĉu vi rekonas ĉi tiun domon?' li demandis. Pro miro grandiĝis miaj okuloj.

"Jes, avo mia. Ĝi estas via malnova dometo, ĉi tie estas ankaŭ la ĝardeno kie mi ludis dum mia infaneco. Kiom ili ambaŭ estas beletaj, kaj ŝajnas rejunitaj!'

"En la ĝardeno estas via avino. Iru ni por renkonti ŝin.' Mi sentas ankoraŭ sur miaj vangoj la amplenajn kisojn de la bona maljunulino. Sed mia ĝojo ne malaperigis mian miron. Mia avo klarigis al mi:

"Por la bonuloj kiuj estas ricevitaj en la elizeajn kampojn, nur tio estas komuna, ke ĉiuj estas ŝirmitaj kontraŭ malsano kaj bezono. Sed ili elektas la vivmanieron kiu al ili plej plaĉas. Via avino kaj mi ne povas imagi pli grandan feliĉon ol daŭrigi nian antaŭan kunvivadon en nia dometo florumamita kaj sunlumigita. Kaj ni loĝus ĉi tie, ĝis la momento kiam Dio realvokos nin al la vivo.'

"Kion vi diris, avo? Vi ankaŭ renaskigos kaj ree vivos?'

"Jes, filo mia; tia estas la leĝo. Ne estas ankaŭ eterna ripozo. Ĉiu animo,

laŭvice, devas reeniri la batalantan vivon, kaj alporti novan penadon al la mondo.' "

Roberto skuis la kapon, ŝajne por forĉasi la tro multnombrajn memorojn, kaj diris: "Mi ellasos multajn detalojn kiuj ne interesus vin, ĉar vi demandus de mi, kiel mia stranga historio rilatas Esperanton. Sajnas al mi ke mi pasigis multajn horojn, aŭskultante la klarigojn de mia avo. Sed en tiu feliĉa lando ne ekzistas la nokto, kaj mi ne scias kiom da tempo forflugis. Fine mia avo fortiris min per mano:

"Venu. Mi devas rapidi. Alproksimiĝas la momento kiam vi reiros sur la teron; kaj antaŭe estas necese ke mi montru ankoraŭ al vi la Templon de la Saĝuloj.' Tra la mirinda arbaro ni ekiris, kaj dum la marŝado mia avo daŭrigis mian instruadon. 'Nur tiuj estas ricevitaj ĉi tie, kiuj en iu ajn punkto laboradis por la homa progreso. Tia estas la leĝo. Kaj la elektitoj estas honorataj kaj feliĉigataj proporcie kun siaj servoj. Vi do, mia malgrandulo, ŝparu nek tempon nek penon nek monon por helpi, laŭ via povo, la homan progreson, kaj ĉiun aferon kiun ĝin antaŭenpuŝas. Tia estas via devo.' Tion aŭskultante, mi ne povis deteni min de penso, kiun mia avo legis en miaj okuloj. 'Jes, mia filo, mi divenas vian penson, kaj mi ankaŭ miris, kiam anĝelo klarigis al mi la leĝon, kaj mi demandis kial mi estas ricevita, mi, kiu estis nescianta terkulturisto, kiu eble neniam zorgis pri la progreso, kaj kies tuta vivo disvolviĝis en la humila rondo de kampo kaj ĝardeno. Sed la anĝelo montris al mi miajn nekonitajn indaĵojn: mi ĝoje faris mian terlaboron; mi amis la justecon; kaj mi havis kvar infanojn, kiuj, pro miaj penoj, estas pli bonaj ol mi, korpe kaj spirite. Mi, do, ankaŭ laboris por pli nobla homaro, kaj mi komprenas nun ke tio ankaŭ estas nobla kaj meritplena tasko. Sed ĝi ne sufiĉas por tiuj, kies pli granda sciado trudas pluaĵn devojn. Pro tio, mi donis al vi, juna scienculo, la antaŭajn konsilojn.'

"La subarba vojeto sur kiu ni marŝis subite malfermiĝis je granda kaj bela herbejo, kie arbaretoj estis dissemitaj. Mirinda blankmarmora palaco limigis ĝin je la kontraŭa flanko, kaj etendiĝis ĉirkaŭ ĝi, kiel brakoj malfermitaj. Sur la herbejo kaj sub la portikoj de la palaco,

homoj arete promenis kaj interparolis. Momente ni haltis. 'Jen estas,' diris mia avo, 'la Templo de la Saĝuloj. Ĉi tien Dio kunigas ĉiujn, kiuj faris al la homaro ian grandan servon: scienculojn kiuj eltrovis novajn veraĵojn kaj pligrandigis la homan potencon; artistojn kiuj konigis iun formon de l' belo, kaj plinobligis la animojn de siaj kunvivantoj; filozofojn kiuj pripensis la gravajn problemojn de l' homa sorto, kaj lernis kiajn agadojn postulas la eterna justeco. Ĉiuj, post la morto, kunvenas ĉi tien, kaj loĝas en tiu palaco, centre lokita en la elizeaj kampoj. Mi kelkfoje venas ĉi tien por promeni. Ili permesas ke oni aŭskultu ilin. Vi ne imagas kiel feliĉaj ili estas, renkontiĝante el ĉiuj lando kaj jarcentoj, por interparoli pri sia komuna idealo. Sed venu ĝis tiu proksima arbareto kie tri el ili sidas, interparolante. Ni ripozos, aŭskultante al ili.' Ni ambaŭ sidigis en arbombro, je respektama interspaco. Ni povis tamen aŭdi iliajn parolojn, sed la tri saĝuloj silentis. 'Mi rekonas ilin,' diris mia avo; 'ili estas nomitaj inter la plej famaj herooj, kiuj antaŭen movis la homan rason. La plej fortika, tiu kies nuda korpo apenaŭ estas kaŝita de bestaj peltoj, estas la antikva eltrovinto de l' parolo; li unue havis la ideon signifi objektojn per vortoj. Dekstre de li, sidas la elpensinto de la muziko; vidu, li havas liron apud si. La tria, kiu apogas la dorson kontraŭ arbo, elpensis la skribarton. Oni diris al mi iliajn nomojn, sed ili tiel strange sonas ke mi ne povas ilin memori.'

"'Ili ne ŝajnas esti tre parolemaj, tiuj elpensintoj de l' parolo kaj kanto,' mi diris al la avo.

"Ridetiĝis mia avo kaj klarigis: 'Ili ĝuas la revidon de l' elizea lumo kaj de la sanktaj arbaroj. Nur malofte ili revenas ĉi tien. Ilin sendis Dio sur aliajn planedojn por konigi al la loĝantoj la esprimrimedojn, kiujn ili elpensis por la teranoj, plenumonte tie mision similan al tiu, kiun ili sukcese faris sur tero.'

"Post momento da silenta pripensado, mi faris al mia avo demandon: 'Ĉu vi ne opinias, avo, ke Gutenberg'o meritus esti kun ili?'

"'La elpensinto de l' presarto? Mi ankaŭ pensis tion, kiam la unuan fojon mi vidis ilin. Sed oni klarigis al mi ke

Gutenberg'o, post longa ĉi tiea loĝado, reenkorpiĝis sur tero por kompletigi sian laboron.

“Kiamaniere? Ĉu li estus la elpensinto de la novaj presmaŝinoj, kiuj estas uzataj de la gravaj ĵurnaloj?”

“Ne, la heroo, kiu tion klarigis al mi, parolis pri multe pli grava afero. Per parolo la homoj povas esprimi unuj al la aliaj siajn pensojn; per skribarto la pensoj povas esti transdonitaj al la plej malproksimaj, kiel ankaŭ al sia posteularo; per presarto ili povas esti dissenditaj al milionoj da legantoj. Sed kontraŭ la disvastiĝado de la homaj pensoj estas ankoraŭ forta, lasta barilo; la multdiverseco de la lingvoj. Por ĝin malaperigi, Gutenberg'o reenkorpiĝis.”

“Sed kiu rimedo povus faligi tian barilon?”

“La elpensado de tutmonda helpa lingvo, pli perfekta kaj pli simpla ol ĉiuj ekzistantaj lingvoj, kiun ĉiu homo povus facile lerni. Eble la laboro estas jam komencita. Ĉu vi aŭdis nenion pri tio? Tiam mi rememoris kaj rakontis al mia avo ĉion, kion vi, la antaŭan dimanĉon, diris al mi pri Zamenhof kaj Esperanto. Li aŭskultis atente. ‘Kaj tiu pola doktoro estas modesta kaj mildanima? Li parolas pri la frateco de l' homoj, kaj la precipa devo de la homa interamo?’

“Tion diras liaj disĉiploj.”

“Sendube, do, tiu estas li, Gutenberg'o. Ne flanke lasu la okazon kunlabori por granda kaj sankta afero. Donu al ĝi iomete da penado kaj da mono. Se vi faros tion, mi certigas al vi, kiam vi revenos antaŭ la juĝistaro de la terura vojkruĉiĝo, vi ne estos enkalkulita inter la malfeliculoj, kies vivo estis senfrukta aŭ malprogresiga. Tiel emociplene parolis mia avo, ke mi estis profunde tuŝita en la koro. Mi promesis al li obei liajn konsilojn.

“De kelke da tempo, supernatura lumo

etendiĝis en ĉielo, supre, de la kupolo de l' templo. Tio estis kvazaŭ grandega glorkrono kies brilo senĉese plilumiganta grade fariĝis netolerabla por la okuloj. La tri herooj estis stariĝintaj. Mia avo surgenuiĝis. ‘La ĉielo festas revenon de saĝegulo,’ li diris. ‘Rigardu, tuj videbliĝos la vizaĝo de Dio!’ Mi rapidis por ankaŭ surgenuiĝi, sed ĝuste tiam mi sentis fortan frapon sur la frunton, kaj mi vekigis.

“Rekonsciiginte, mi trovis min flanke kuŝinta sur la pargeto; mi estis elfalinta el mia apogseĝo, kaj mia frunto estis alfrapiĝinta kontraŭ l' apogilon de la fenestro. La plenluno brilis meze de la ĉielo, kaj lumo superversis mian ĉambiron. Mia kapo zumadis interne, kaj de kruela doloro estis premataj miaj tempioj. La dormo estis forlasinta min. Longe mi pripensis ĉiujn detalojn de mia stranga sonĝo. Por pli bone memori, mi tuj notskribis ilin, dum al miaj oreloj ŝajnis ankoraŭ soni la voĉo de mia avo. Ofte de tiu tempo mi relegis tiujn paĝojn, kaj preskaŭ parkere mi rakontis ilin al vi. Du tagojn poste, mi sendis al via grupo mian aliĝon. Jen estas kiel mi fariĝis esperantisto.”

Silentis Roberto. Ni ĉiuj ankaŭ momente silentis, meditante pri la gravaj ideoj esprimitaj de li. Fine mi diris: “Tute malprava vi estis, kara amiko, rifuzante rakonti vian historion. Ĝi ne estas vulgara, kaj inter la esperantistoj estas malmultaj, mi vetus, kiuj estis varbitaj al Esperanto per la klopodo de avo mortinta, dum vojaĝo en elizeajn kampojn. Mi rakontos ĝin al la legantoj de AMERIKA ESPERANTISTO.”

“Tio estu,” diris Roberto; “sed ne nomu min per mia vera nomo.”

Trankviliĝu pri tio, Roberto, vi ricevis mian promeson.

B. BEAU,
Maçon, Francuj

46613

Handwritten signature or mark.